

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาและจัดลำดับเนื้อหา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

- 1.1 ความหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.2 หลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.3 วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.4 กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการวัดผลกับกระบวนการเรียนการสอน
- 1.6 ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.7 เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.8 ลักษณะของเครื่องมือวัดผลที่ดี
- 1.9 ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

2. แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- 2.1 หลักการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2.2 องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2.3 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 2.4 การเทียบโอนผลการเรียน
- 2.5 การรายงานผลการเรียน

3.ภารกิจของสถานศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- 3.1 กรอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 3.2 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

4. **ภารกิจของผู้สอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**
  - 4.1 ความหมายและความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน
  - 4.2 ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
  - 4.3 วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้
  - 4.4 หลักฐานการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ
  - 4.5 เกณฑ์การประเมิน (Rubrics) และตัวอย่างชิ้นงาน (Exemplars)
  - 4.6 การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  - 4.7 กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร
5. **เอกสารหลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**
  - 5.1 เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
  - 5.2 เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด
6. **สภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3**
  - 6.1 สภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
  - 6.2 การประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. **งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พื้นฐานการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วจึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลังจากนั้นจึงทำการวัดและประเมินผลการสอนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ให้เข้าใจหลักการและกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1. ความหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน มีความหมายครอบคลุมกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกัน 2 ลักษณะ คือ “การวัดผล” และ “การประเมินผล” ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการวัดผล และการประเมินผล ไว้หลายท่านดังนี้

1.1 ความหมายของการวัดผล (Measurement)

ชวาล แพร์ตกุล (2518 : 140) กล่าวว่า การวัดผลการศึกษา หมายถึง กระบวนการใด ๆ ให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง อันมีความหมายแทนขนาด สมรรถภาพ นามธรรมที่นักเรียนผู้นั้นมีอยู่ในตน ถ้าใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือกระตุ้น ก็ถือเอาผลงาน ที่นักเรียนแสดงปฏิกิริยาได้ตอบออกมาเป็นเครื่องชี้บอกว่า เขามีสมรรถภาพในเรื่องนั้นๆ

เดอนใจ เกตุษา (2538 : 1) ให้ความหมายของการวัดผลว่า การรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลายๆ ชนิด มาวัดดูว่าหลังจาก ที่นักเรียน เรียนไปแล้ว อาจจะเป็น 1 อาทิตย์, 1 เดือน หรือ 1 ภาคเรียน เขามีสัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่เรียน ไปแล้ว มากน้อยเพียงใด

ภัทรา นิคมานนท์ (2538 : 11) ให้ความหมายของการวัดผล หมายถึง การใช้เทคนิควิธีการซึ่งเรียกว่า เครื่องมือวัดอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อศึกษา ค้นหา หรือ ตรวจสอบ คุณลักษณะของบุคคล ผลงาน หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหมายแทนพฤติกรรม หรือคุณลักษณะของสิ่งของหรือ บุคคลที่ต้องการศึกษา

อเนก เพ็ชรอนุกุลบุตร (2527 : 3) ได้ให้ความหมายของการวัดผลว่าเป็น การกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ใด ๆ เข้ากับสิ่งของเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ใด ๆ ตามกฎเกณฑ์ อย่างใดอย่างหนึ่งจึงเป็นกระบวนการที่จะให้ ได้มาซึ่งข้อมูลที่ ต้องการ

กิ่งวล เทียนกัมภ์เทศน์ (2536 : 16) ได้สรุปความหมายของการวัดผลไว้ว่า การวัด หมายถึง กระบวนการบอกปริมาณหรือคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวเลข หรือ สัญลักษณ์ใด ๆ ที่ตกลงกันไว้แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัด และวัตถุประสงค์ของการวัด

อำนาจ เลิศขันธ์ (2542 : 7) ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า การวัดผล หมายถึง ขบวนการที่ได้มาตรฐานที่ต้องมีเครื่องมือของการวัดเป็นสิ่งที่กำหนด คุณลักษณะของสิ่งที่จะวัด (objects) ผลที่ได้ออกมาเป็นปริมาณ (quantity) ซึ่งก็คือจำนวนเลข (number)

จ้านง พรายเข้มแข (2529 : 5) ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดหรือหาปริมาณแทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือแทนพฤติกรรม หรือสมรรถภาพของบุคคล โดยใช้เครื่องมือช่วยในการวัด และผลของการวัด จะออกมาเป็นตัวเลข หรือคะแนนว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด เช่น โด้ะยาว 3 ฟุต ค.ณ. เรณู ได้คะแนนภาษาไทย 60 คะแนน เป็นต้น

เจมชาติ วิริยาภิรมย์ (2530 : 8) ให้ความหมายของการวัดผลว่าการวัดผล หมายถึง ขบวนการที่จะ ได้มาซึ่งตัวเลข จำนวน หรือปริมาณ ซึ่งเป็นสิ่งที่แทนพฤติกรรมอย่างใด อย่างหนึ่ง หรือผลที่แต่ละบุคคลแสดงปฏิกิริยาตอบโต้การเร้าออกมา เช่น การวัดความสูง หรือ น้ำหนักของเด็ก การให้คะแนนการตอบข้อสอบของผู้เรียน หรือคะแนนจากการทดสอบภาคปฏิบัติ ของนักเรียนที่ออกมาในรูปของเวลาเป็นวินาที จำนวนครั้ง หรือระยะทางที่ทำได้ เป็นต้น

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2543 : 15) ได้นิยามว่า การวัดผลเป็น กระบวนการเชิงปริมาณในการกำหนดค่าเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะ ของสิ่งที่วัด โดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

กิลฟอร์ด (Guilford. 1954 : 4) ได้นิยามว่า การวัดผลเป็นการจัดค่าตัวเลข ให้แก่วัตถุหรือเหตุการณ์โดยมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

อีเบล (Ebel. 1965 : 3) ได้นิยามว่า การวัดผลเป็นกระบวนการกำหนด จำนวนให้กับสมาชิกของสิ่งของหรือบุคคล

กรอนลันด์ (Gronlund. 1990 : 5) ได้นิยามว่า การวัดผลเป็นกระบวนการ ให้คำอธิบายที่เป็นตัวเลขตามระดับที่แตกต่างกันแก่คุณลักษณะของแต่ละบุคคล

จากความหมายต่างๆ ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผลเป็นกระบวนการที่จะ ให้ได้มาซึ่ง ตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมาย แทนพฤติกรรมหรือคุณลักษณะอย่างใด อย่างหนึ่งที่ต้องการ วัด อย่างมีกฎเกณฑ์ โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และวิธีการวัดหลายๆ อย่างประกอบกัน

1.2 ความหมายของการประเมินผล (Evaluation)

ได้มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กิลฟอร์ด (Guilford. 1954 : 5) ได้นิยามว่า การประเมินผลเป็นการตัดสิน คุณค่าของการกระทำ

กู๊ด (Good. 1959 : 307) ได้นิยามว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการใน การตัดสินความสำคัญของปรากฏการณ์อย่างหนึ่งกับปรากฏการณ์อีกอย่างหนึ่ง โดยใช้มาตรฐานที่ กำหนดไว้

กรีน (Green. 1970 : 15) ได้นิยามว่า การประเมินผล เป็นกระบวนการตัดสิน คุณค่าข้อมูลที่ได้จากการวัดอย่างมีระบบ

กรอนลันด์ (Gronlund. 1990 : 5-6) ได้ให้นิยามว่า การประเมินผลเป็น การตัดสินค่าของผลที่ได้ โดยพิจารณาจากข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2543 : 15) ได้นิยามว่า การประเมินผลเป็น กระบวนการในการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อสรุปว่าสิ่งนั้นดี-เลวปานใด

ชาวลา แพร์ตกุล (2518 : 141) ได้สรุปความหมาย ของการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ครูนำทุกๆ รายการที่ทราบจากการวัดไปใช้ คือ ครูนำผลต่างๆ จากการวัดผล เหล่านั้นมารวมกัน เพื่อนำไปใช้ในการวินิจฉัย ตีราคาคุณค่าและชี้ขาด ลงเป็นผลสรุปว่า เด็กคนนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำ สมควรสอบได้หรือสอบตก ซึ่งการประเมินค่าที่คิดต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการวัดที่ดี

สุภาพ วาดเขียนและอรพินธ์ โภชนดา (2518 : 3) ได้ อธิบายความหมาย ของ การประเมินผลการศึกษาไว้ว่า เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริงและ การกระทำ บางที่ขึ้นอยู่กับ การวัดเพียงอย่างเดียวเป็นคะแนนสอบ แต่ส่วนมากมักเป็นการรวม การวัดหลายๆ อย่างต่างๆ กัน เพื่อวินิจฉัยคุณค่าหรือ ตัดสินคุณลักษณะต่างๆ กัน ที่ได้มาจากการวัด หลายๆ อย่าง

เกย์ Gay (อ้างถึงใน อำนวย เลิศขันธ์. 2542 : 3) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินผลเป็นสามนัย ได้แก่

1. การประเมินผลเป็นขบวนการที่เป็นระบบของการจัด เก็บรวบรวม ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการที่สรุปผลเรื่องของจุดมุ่งหมายว่า มีปริมาณ มากน้อยเท่าไร และได้มีนักเรียนได้เรียนรู้แบบสัมฤทธิ์ผลหรือไม่
2. เกณฑ์การพิจารณา (criteria) ในการตัดสินใจว่าสิ่งไหนเป็นอย่างไร จะต้องมี หลักเกณฑ์หรือมีมาตรฐาน โดยการนำเอาของการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
3. การตัดสินใจ (decision) เป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบ ระหว่างผลการปฏิบัติซึ่ง ได้จากการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ (2533 : 1) ได้กำหนดไว้ว่า การวัดผลและ การประเมินผลการเรียนเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะ ความเป็าหมายของหลักสูตร

เดือนใจ เกตุษา (2543 : 10) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึงการนำจาก การวัดหลายๆ ครั้งมารวมกัน แล้วลงสรุป ตีราคา หรือประเมินคุณภาพของผู้ถูกประเมินอย่างมี หลักเกณฑ์ว่า ดี-เลว ปานใด ควรจะให้สอบได้หรือสอบตก เป็นต้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 56-57) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลทั้ง ในแง่ทั่ว ๆ ไปและในแง่การเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือ การกระทำใด ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ในแง่ของการเรียนการสอน

2. การประเมินผลการเรียน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ตัดสินใจว่า ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตามเป้าหมายของการสอนหรือไม่เพียง การประเมินผลควรมุ่งเน้นที่เอ็กคบุคคล มิใช่ความแตกต่างระหว่างบุคคล กล่าวคือ ควรเน้นว่า ผู้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยเทียบกับวัตถุประสงค์ของการสอน

อนุก เพ็ชรอนุกุลบุตร (2527 : 3) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่าเป็นการวินิจฉัย ติราคา บ่งคุณค่าโดยสรุป โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งว่า ดี เลว เด่น ค้อย ประการใด

เชมชาติ วิริยาภิรมย์ (2530 : 8) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่าการประเมินผล หมายถึง การนำเอาข้อมูลทั้งหลายที่ได้จากการทดสอบ หรือการวัดผลมา ประเมินค่าหรือติราคาไปในทางรวมกันทางใดทางหนึ่ง เป็นการใช้อรรถาธิบายของผู้ประเมิน โดยการรวบรวมเอาผลของการวัดด้านต่าง ๆ มาพิจารณากลับกรอง แล้วจึงสรุปประเมินออกมาว่าเป็น เช่นไร เก่ง อ่อน ดี หรือเลว

จ่านง พรายเข้มเข (2529 : 5) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่าการประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยเพื่อติราคา หรือสรุปคุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือพฤติกรรมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมี หลักเกณฑ์ โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบ ประกอบการพิจารณา และในการประเมินผลแต่ละครั้งจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้คือ

1. ผลของการวัด ที่ได้จากการบวนการต่าง ๆ เช่น จากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบ
2. เกณฑ์การพิจารณา เพื่อจะใช้เป็นแนวหรือหลักในการพิจารณาว่า ดี-เลว เก่ง-อ่อน ผ่าน-ไม่ผ่าน โดยนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. การตัดสินใจ เป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลของการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

กิ่งวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2536 : 16) ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่าการประเมินผล คือ กระบวนการประเมินค่าขั้นสุดท้ายว่า วัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยรรดู วัตถุประสงค์เพียงไร ทั้งนี้โดยการพิจารณาผลที่ได้จากผลของการวัด และส่วนประกอบอื่นเพื่อการประเมินค่าที่เหมาะสม

ภัทรา นิคมานนท์ (2538 : 12) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า การประเมินผล หมายถึง การนำเอาข้อมูลทั้งหลายที่ได้จากการวัดมาใช้ในการตัดสินใจ โดยการหาข้อสรุป ตัดสินประเมินค่าหรือตีราคาโดยเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น ๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่าการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ขบวนการที่ได้มาตรฐานเพื่อการตัดสินใจว่า นักเรียน ได้ผ่านจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมได้หรือไม่ การให้ความหมายเช่นนี้จะเห็นได้ว่า การประเมินผลนั้นแตกต่างจากการวัดผล ทั้งนี้ เพราะการประเมินผลเป็นขบวนการที่ได้มาตรฐานอย่างหนึ่งเป็นการตัดสินใจนักเรียน ได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปว่า การวัดผลและการประเมินผลช่วยให้ผู้บริหาร ได้ข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา

การวัดผลการศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับหลักการวัดผลหรือวิธีการวัด เพื่อให้การวัดผลและประเมินผลการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ ควรยึดหลักในการปฏิบัติดังนี้

สมนึก ภัททิยธนี (2546) และพิชิต ฤทธิจรรยา (2548) กล่าวถึงหลักในการวัดผลไว้สอดคล้องกันดังนี้

1. วัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย

การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้จัดให้กับผู้เรียนนั้น ผู้เรียนสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินผลแต่ละครั้งจึงต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการวัด หากการวัดแต่ละครั้งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่จะวัด ผลของการวัดก็จะไม่มีความหมายและก่อให้เกิดความผิดพลาดในการนำผลการวัด ไปใช้ ความผิดพลาดที่ทำให้การวัดได้ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายมีดังนี้

1.1 ไม่ศึกษาหรือนิยามคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด ให้ชัดเจน บางครั้งผู้วัดไม่เข้าใจสิ่งที่จะวัดแจ่มแจ้งเพียงพอ หรือเข้าใจสิ่งที่วัดผิด ทำให้วัดได้ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะวัด ข้อมูลที่ได้จากการวัดไม่สามารถแปลความหมายได้อย่างมั่นใจ ดังนั้นเพื่อให้การวัดตรงกับจุดมุ่งหมายที่จะวัดและเป็นรูปธรรม ผู้วัดควรนิยามหรือให้ความหมายคุณลักษณะที่จะวัดชัดเจนก่อน

1.2 ใช้เครื่องมือ ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลมีหลายชนิด เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสอบถาม เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือแต่ละชนิดมีลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการวัดคุณลักษณะที่ต่างกันออกไป หากเลือกใช้เครื่องมือ ไม่เหมาะสมกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด ข้อมูลจากผลการวัดย่อมมีความเชื่อถือได้น้อย

อันจะก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมินผลตามไปด้วย

1.3 วัดได้ไม่ครบถ้วน ในทางการศึกษาคูณลักษณะหนึ่ง ๆ อาจมีองค์ประกอบหลายอย่าง การวัดผลจำเป็นต้องวัดให้ครอบคลุมทุกส่วนของคุณลักษณะนั้น ๆ หากวัดเพียงบางส่วนหรือด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านแต่ไม่ครอบคลุม ย่อมทำให้ผลการวัดนั้นคลาดเคลื่อน และการประเมินก็คลาดเคลื่อนตามไปด้วย ดังนั้นเพื่อให้การวัดสมบูรณ์มากที่สุดควรใช้เครื่องมือหลาย ๆ ชนิดช่วยเพราะไม่มีเครื่องมือชนิดใดที่จะวัดผลได้ครบถ้วน

1.4 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะวัด ไม่เหมาะสม การเลือกกลุ่มตัวอย่างในที่นี้หมายถึงกลุ่มตัวอย่างของเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัด หากเลือกไม่เหมาะสม เช่น เลือกเอารายละเอียดปลีกย่อยมากเกินไปแทนที่จะใช้สาระหลักขององค์ประกอบนั้น ๆ ผลการวัดที่ได้ย่อมไม่ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่จะวัดและการแปลความหมายของผลการประเมินย่อมขาดความเชื่อถือ

2. ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ แม้ว่าจะมีจุดประสงค์ในการวัดที่ชัดเจน เลือกเครื่องมือวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์แล้วก็ตาม แต่หากเครื่องมือขาดคุณภาพ ผลการวัดก็ขาดคุณภาพไปด้วย

3. คำนึงถึงความยุติธรรม ความยุติธรรมเป็นคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินผล เป็นสิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึงทุกครั้งที่ทำกรวัดและประเมินผล กล่าวคือ ต้องไม่ลำเอียงหรืออคติ คัดสินตามหลักวิชา เช่น การตรวจข้อสอบ โดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน จัดกระทำให้ผู้ถูกวัดอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน คัดสินผลการวัดโดยใช้เกณฑ์เดียวกัน เป็นต้น

4. การแปลผลให้ถูกต้อง การวัดและประเมินผลการศึกษาไม่มีเป้าหมายเพื่อนำผลไปใช้อธิบายหรือเปรียบเทียบกัน ในคุณลักษณะนั้น ๆ ดังนั้นการแปลผลที่ได้จะต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะลงข้อสรุปโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ และวิธีการแปลความหมายเป็นสำคัญ

5. ใช้ผลของการวัดและประเมินให้คุ้มค่า การวัดและประเมินผลแต่ละครั้งเป็นงานที่ต้องลงทุนทั้งในด้านพลังความคิด กำลังกาย และงบประมาณ เพื่อให้สามารถวัดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หากผลการวัดที่ครูทำนำมาเพียงตัดสินได้คกให้ผู้เรียนเท่านั้นนับว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าเพราะการวัดและประเมินผลสามารถนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อีก เช่น ใช้ในการวินิจฉัยข้อบกพร่องในการเรียนของผู้เรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของผู้เรียน เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาการเรียนการสอนของครู เป็นข้อมูลสำหรับแนะแนวผู้เรียน และผู้ปกครอง เป็นต้น

จากหลักการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่กล่าวมา สถานศึกษาซึ่งเป็นรับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน จะต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม โดยเฉพาะครูที่ทำกรวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบวัดและประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด และต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่

กำหนดในหลักสูตร กำเนิดถึงตัวผู้เรียน เทคนิควิธีการ เครื่องมือที่ใช้วัดตลอดจนการแปลความหมายที่ได้จากการวัดก็จะต้องแปลผลให้ถูกต้องจึงจะทำให้การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสามารถวัดความสามารถของผู้เรียน ได้อย่างแท้จริง

3. วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ได้มีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนไว้ดังนี้
สมนึก กัททิยธนี (2546) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวัดผลดังนี้

1. วัดผลเพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน หมายถึง การวัดผลเพื่อดูว่านักเรียนบกพร่องหรือไม่เข้าใจในเรื่องใด อย่างไร แล้วครูพยายามอบรมนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ และมีความเจริญงอกงามตามศักยภาพของนักเรียน จุดมุ่งหมายการวัดผลการศึกษาข้อนี้ นับว่าเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญที่สุด หรือกล่าวได้ว่าเป็น ปรัชญาของการวัดผลการศึกษา ดังนั้นผู้ที่ทำการวัดผลควรได้ตระหนักว่าทำการวัดผลนักเรียนเพื่อดูว่า นักเรียนคนใดยังไม่เข้าใจ และหาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป
2. วัดผลเพื่อวินิจฉัย (Diagnosis) หมายถึง การวัดผลเพื่อค้นหาจุดบกพร่องของนักเรียนที่มีปัญหาว่า ยังไม่เกิดการเรียนรู้ตรงจุดใด เพื่อหาทางช่วยเหลือ จุดมุ่งหมายข้อนี้ ถือเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันเพราะจะช่วยให้ นักเรียนเจริญงอกงาม บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนสำคัญที่ครูจะนำไปใช้ในการจัดสอน ซ่อมเสริม ได้ถูกต้อง
3. วัดผลเพื่อจัดอันดับหรือจัดตำแหน่ง (Placement) หมายถึง การวัดผลเพื่อจัดอันดับความสามารถของนักเรียนในกลุ่มเดียวกันว่าใครเก่งกว่า ใครควรได้อันดับที่ 1, 2, 3 หรือ สอบผ่าน-ไม่ผ่าน เป็นต้น
4. วัดผลเพื่อเปรียบเทียบหรือทราบพัฒนาการของนักเรียน (Assessment) หมายถึง การวัดผลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนเอง (ไม่ได้เปรียบเทียบกับนักเรียนคนอื่น) ว่าเจริญงอกงามขึ้นจากเดิมมากน้อยเพียงใด เช่น การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) หรือการวัดในแต่ละภาคเรียนแล้วนำผลมาเปรียบเทียบกัน
5. วัดผลเพื่อพยากรณ์ (Prediction) หมายถึง การวัดเพื่อนำผลที่ได้ไปคาดคะเนหรือทำนายเหตุการณ์ในอนาคต เช่น เรื่องของการแนะนำ ว่านักเรียนคนใดควรเรียนสาขาใด อาชีพใด จึงจะเรียนได้สำเร็จ หรือนำผลการวัดมาพิจารณาว่านักเรียนคนใดควรจะได้รับคัดเลือกเข้าเรียนต่อเป็นต้น แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Test) แบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญา (Intelligence Test) หรือแบบทดสอบคัดเลือกเพื่อศึกษาต่อ มีลักษณะของการวัดผลเพื่อพยากรณ์
6. วัดผลเพื่อประเมิน (Evaluation) หมายถึง การวัดเพื่อนำผลที่ได้มาตัดสิน หรือสรุปคุณภาพของการจัดการศึกษาว่ามีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำ หลักสูตรเหมาะสมหรือไม่

ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร รวมทั้งนำไปวิเคราะห์ผลบางอย่าง เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการวัด
เหมาะสมหรือไม่ เป็นต้น

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2548) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการประเมินผลว่ามีหลายประการ
ซึ่งครูอาจเลือกใช้ให้ตรงกับความต้องการดังนี้

1. เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน
2. เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน
3. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
4. เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง
5. เพื่อตัดสินผลการเรียน
6. เพื่อจัดตำแหน่งหรือจัดประเภท
7. เพื่อเปรียบเทียบระดับพัฒนาการ
8. เพื่อพยากรณ์หรือทำนาย
9. เพื่อประเมินค่า

กล่าวโดยสรุป วัดดูประสงค์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่สำคัญคือ
เป็นการศึกษาผู้เรียนแต่ละคนว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด และสมควรที่จะ
พัฒนาสมรรถภาพในด้านใด ซึ่งจะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด

4. กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ (2543 : 238-240) ได้กล่าวถึงกระบวนการของการวัดและ
ประเมินผล ดังนี้

การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นทั้งวิทยาศาสตร์ (Science) และศิลปะ (Art) ฉะนั้น
การวัดและประเมินผลจึงต้องจัดทำเป็นขั้นตอนมีกระบวนการที่แน่นอนเพื่อให้ผลที่ได้มีความ
เที่ยงตรงและเชื่อถือได้สูง กระบวนการวัดผลการศึกษาสามารถแบ่งได้ 8 ขั้นตอนดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์ ก่อนที่จะวัดและประเมินผลจะต้องตั้งวัตถุประสงค์เสียก่อนว่า
ต้องการจะวัดอะไร วัดแค่ไหน และจะวัดเพื่ออะไร หรือจะวัดไปทำไม จะต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน
แน่นอน การตั้งวัตถุประสงค์นี้ควรจะทำเป็น 2 ลักษณะคือ วัดดูประสงค์ทั่วไป และวัดดูประสงค์
เฉพาะสำหรับวัดดูประสงค์เฉพาะนั้นจะต้องเขียนในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถ
วัดได้และแสดงได้ว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความเจริญงอกงามหรือพัฒนาขึ้นตามที่ต้องการ
2. เลือกสถานการณ์ ปัญหา และกิจกรรมที่จะใช้สอบ ขั้นตอนนี้เป็นทางเลือก
เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสอบว่ามีอะไรบ้าง โดยจะต้องพยายามเลือกให้ครอบคลุมเนื้อหา
ทั้งหมดที่ต้องการสอบหรือที่กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ไว้ก่อนสอบ และจะต้องเลือกกำหนด

พฤติกรรมที่จะวัดว่ามีอะไรบ้างซึ่งตามข้อเสนอของบลูม(Benjamin J. Bloom) พฤติกรรมที่ต้องการวัดมี 3 ประการ คือ ความรู้ (Cognitive Domain) ความรู้สึก (Affective Domain) และทักษะ (Psychomotor Domain)

3. ร่างและเขียนข้อสอบ จากสถานการณ์ ปัญหา และกิจกรรมที่เลือกไว้ในข้อ 3 ก็สร้างและเขียนเป็นข้อสอบขึ้น ผู้เขียนข้อสอบจะต้องเลือกชนิดข้อสอบที่ต้องการว่าต้องการข้อสอบชนิดใด เพราะข้อสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษานั้นมีหลายชนิด หลายแบบ จะต้องพยายามเลือกชนิดที่ตีเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดให้มากที่สุด เช่น การวัดระดับความรู้ ความจำความเข้าใจ และการนำไปใช้ อาจใช้ข้อสอบปรนัย ถ้าวัดความรู้ระดับการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์อาจใช้ข้อสอบอัตนัย เป็นต้น

4. จัดดำเนินการสอบวัด เมื่อเขียนข้อสอบ และพิมพ์เรียบร้อยแล้ว ก็ถึงขั้นการสอบ คือนำข้อสอบนั้น ไปวัด ซึ่งจะต้องมีการจัดเตรียมสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนได้ทำข้อสอบหรือแก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น ได้อย่างเต็มความสามารถ ไม่ให้มีเสียงรบกวน รวมทั้งต้องกำหนดเวลาสอบให้พอเหมาะ จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น ในการแก้ปัญหาไว้อย่างพร้อมเพรียง เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความสามารถ ได้อย่างเต็มที่

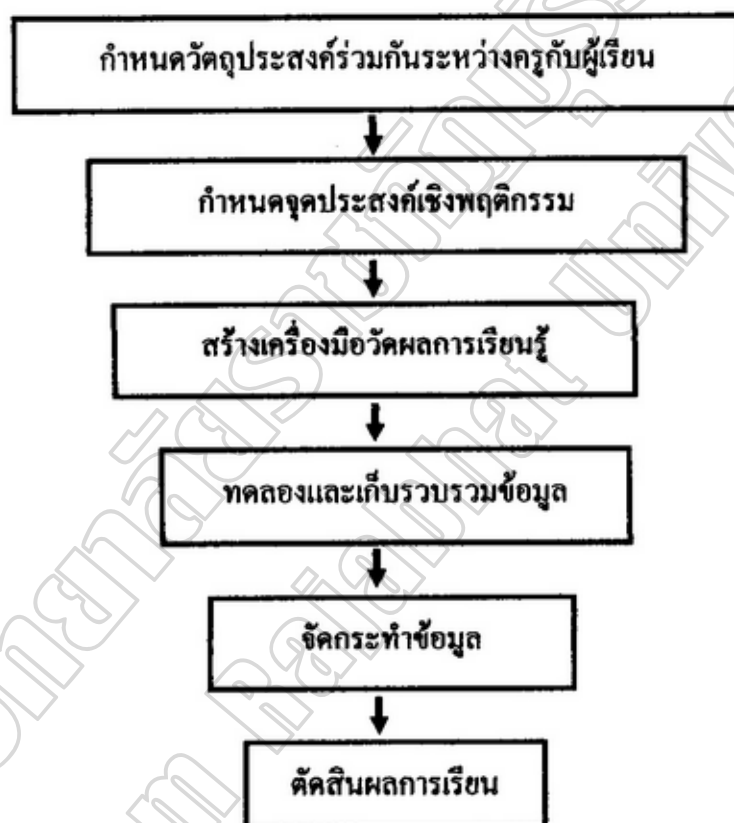
5. กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน ข้อสอบที่ใช้วัดทุกข้อเป็นการให้ผู้ตอบ แสดงพฤติกรรมความสามารถออกมา ฉะนั้นจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ให้คะแนนไว้ให้ชัดเจน และมีความหมาย เช่น ถ้าเป็นข้อสอบปรนัย นิยมกำหนดว่า ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 นอกจากนั้นยังต้องกำหนดต่อไปอีกว่าคะแนนที่ได้แต่ละข้อเมื่อนำมารวมกันแล้วจะรายงานผลอย่างไร เป็น ร้อยละหรือเป็นระดับคะแนน เป็นต้น

6. ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นการตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้และรายงานผล ส่วนข้อสอบก็นำไปวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบว่า ดี เลว อย่างไร ซึ่งอาจจะเริ่มต้นจากการหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก เป็นต้น

7. อภิปรายข้อสอบและผลการทดสอบ นำผลการสอบและผลการวิเคราะห์ข้อสอบ ไปอภิปรายร่วมกับนักเรียนที่สอบ เพื่อเป็นผลย้อนกลับให้นักเรียนได้ทราบว่าตนทำผิด ทำถูก อย่างไรตรงไหน ทำไมจึงผิด จะได้พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่ผิดเหล่านั้น ชักถามข้อสงสัย เพื่อให้ข้อสอบนั้นมีความหมายชัดเจน และเป็นปรนัยยิ่งขึ้น

8. ปรับปรุงข้อสอบ นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบและผลการอภิปรายข้อสอบของนักเรียน ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อสอบที่มีคุณภาพไม่ดี หรือถ้ามีคุณภาพไม่ดีมาก ๆ อาจจะตัดทิ้งไปและเขียนเพิ่มเติมใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ข้อสอบมีคุณภาพดี เหมาะสมยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ ในการนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

กระบวนการของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนทั้ง 8 ประการ มีใช้ว่าจะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนเรียงตามลำดับนี้เสมอไป บางขั้นตอนอาจทำพร้อมกันไปได้ และกระบวนการทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นลูกโซ่หมุนเวียนเรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2548) กล่าวถึง กระบวนการประเมินผลการศึกษาว่ามีความเชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน ครู และผู้เรียน การประเมินผลมีกระบวนการ 6 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กระบวนการประเมินผล

รายละเอียดของกระบวนการประเมินผลแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน ขั้นนี้เป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียนก่อนเริ่มจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูจะนำเอาเอกสารที่เป็นสาระและกิจกรรมตลอดทั้งภาคเรียน ซึ่งเรียกว่าแนวการสอน (Course Syllabus) เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันพิจารณา และ ตกลงกันตั้งแต่ต้นภาคเรียนว่าจุดประสงค์ของวิชานี้เป็นอย่างไร กิจกรรมการเรียนการสอนต้องทำอะไรบ้าง เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนมีวิธีอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพตลอด

ทั้งภาคเรียน และมีสิทธิ์ที่จะขอเพิ่ม หรือลด หรือปรับสาระและกิจกรรมที่ครูนำเสนอได้

2. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ขั้นนี้เป็นการแปลงจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือจุดมุ่งหมายของรายวิชาเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละบทหรือหน่วยการเรียนรู้เพื่อให้ครูมีความชัดเจนในพฤติกรรม และคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และเพื่อให้สามารถวัดได้ สังเกตได้จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมประกอบด้วยเงื่อนไขที่แสดงพฤติกรรมและเกณฑ์ขั้นต่ำที่สามารถแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

3. สร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ขั้นนี้ครูต้องรู้ว่าเครื่องมือวัดผลมีกี่ประเภท แต่ละประเภท มีลักษณะเฉพาะ ข้อดีและข้อจำกัดอย่างไรเพื่อที่จะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะวัด เครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนของผู้เรียนมีหลายประเภท เช่น แบบทดสอบ แบบวัดเจตคติ แบบสังเกต เป็นต้น

4. ทดสอบและเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อครูสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วก็นำไปรวบรวมข้อมูลควรมีการตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ หลังจากนั้นก็นำไปรวบรวมข้อมูลซึ่งสามารถดำเนินการได้ 3 ระยะ คือ ระยะก่อนเรียน ระหว่างการเรียนการสอน และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

5. จัดกระทำข้อมูล ในขั้นนี้ครูจะต้องรู้ว่าจะจัดกระทำข้อมูลเพื่อจุดประสงค์ใด เพื่อบรรยายเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือต้องการบรรยายเป็นกลุ่ม หากต้องการบรรยายเป็นกลุ่มจะบรรยายเฉพาะกลุ่ม หรือจะสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มใหญ่โดยอาศัยกลุ่มที่ศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลที่วัดมาได้นี้อยู่ในระดับมาตราใด บอกรูปแบบ ลำดับที่ หรือบอกช่วง นั่นคือครูต้องมีความรู้เรื่องเรื่องมาตรการวัดและมีความรู้เรื่องสถิติ ทั้งสถิติบรรยายและสถิติอ้างอิง

6. ตัดสินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนของผู้เรียนที่ปฏิบัติกันมากในปัจจุบันก็คือ การตัดเกรดหรือการให้ระดับผลการเรียนซึ่งกระทำเมื่อประเมินภายหลังสิ้นสุด และอาจกระทำเฉพาะสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละตอนก็ได้ เช่น ให้เกรดในการสอบย่อยแต่ละครั้ง ให้เกรดผลงาน การให้เกรดคอนท้ายของบทเรียน เป็นต้น ซึ่งครูจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักในการตัดเกรด และวิธีการตัดเกรดที่ดี

5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัดผลกับกระบวนการเรียนการสอน

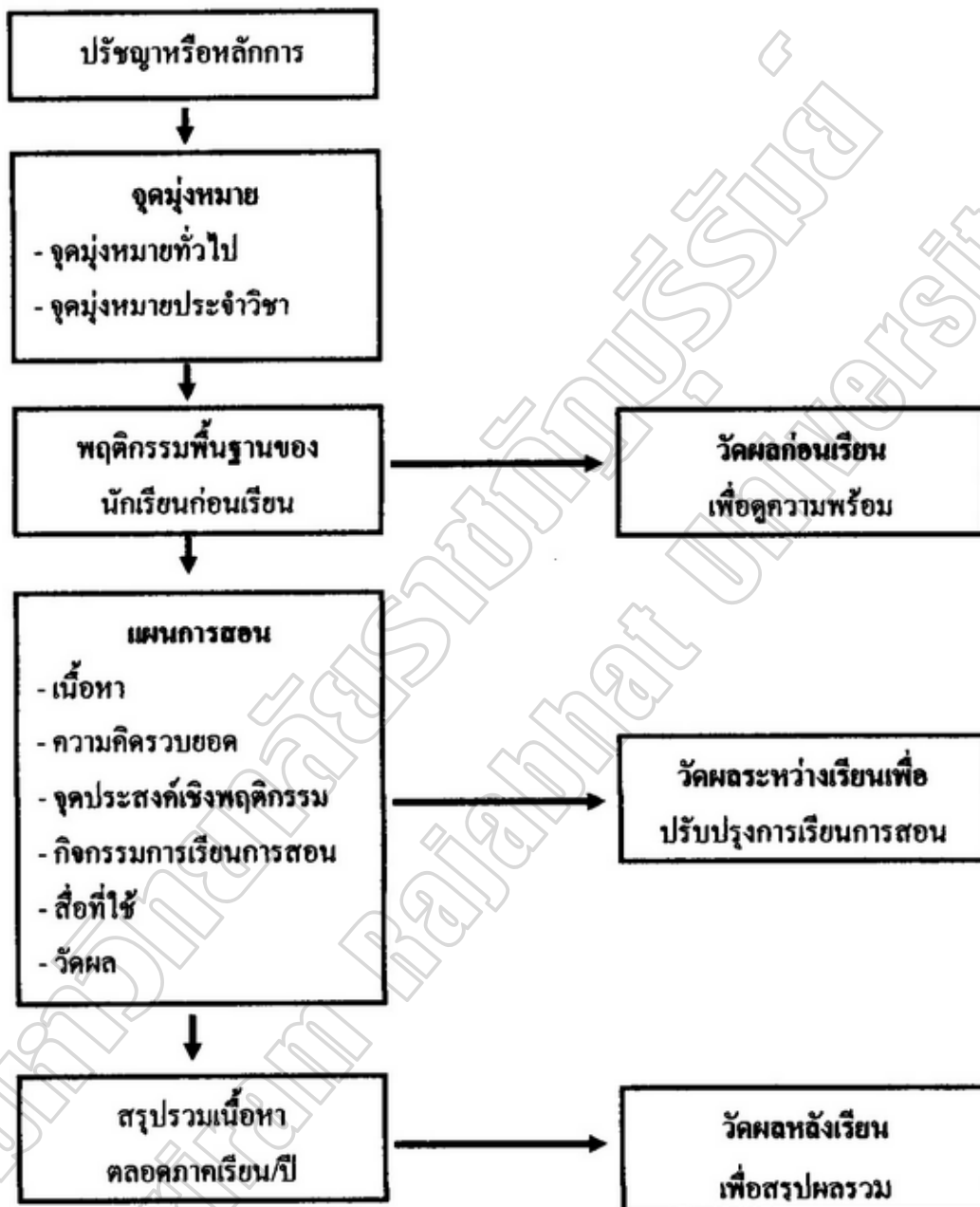
เกี่ยวกับเรื่องนี้กรมวิชาการ (2545 : 16-23) ให้แนวคิดว่าการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีระบบ ต้องเริ่มต้นจากปรัชญาหรือหลักการ โดยยึดเป็นหลักในการจัดการศึกษา จากนั้นจึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของแต่ละระดับ (ประถม มัธยม หรือ อุดมศึกษา) ซึ่งไม่เหมือนกัน ครูผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาแก่นักเรียนในระดับนั้น ๆ จะต้องศึกษาให้ถี่ถ้วนและยึดแนวปฏิบัติ เพื่อให้

การสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ จุดมุ่งหมายดังกล่าวจะระบุถึงลักษณะที่ต้องการอย่างกว้าง ๆ พิจารณาทำความเข้าใจยาก จึงต้องแยกเป็นจุดมุ่งหมายประจำกลุ่มวิชาหรือรายวิชาเพื่อให้ผู้สอนรายวิชานั้น ๆ ได้มองเห็นเป้าหมายของการสอนเด่นชัดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะบรรจุไว้ในหลักสูตรของระดับนั้น ๆ

เมื่อถึงช่วงจะทำการสอน ครูต้องจัดทำโครงการสอน เป็นรายบท (ทำครั้งละ 1 บท) และตั้งชื่อเรื่องที่จะเตรียมการสอนแต่ละครั้งตามตารางสอน นอกจากนี้ยังต้องทำโครงการวัดผลตามจุดประสงค์ประจำบทเรียนตั้งแต่ต้นภาคเรียน และเมื่อถึงระยะใกล้สอน ครูต้องจัดทำแผนการสอนให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งในการทำแผนการสอนที่ดี ต้องทำตามลำดับขั้น ดังนี้

1. เนื้อหา ต้องเขียนเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมงตามตารางสอน โดยเขียนให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่อยู่ในโครงการสอน และเขียนเฉพาะเนื้อหาสาระที่สำคัญ พอสังเขป
2. ความคิดรวบยอด (Concept) หรือสรุปหลักการสำคัญ ต้องเขียนให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน ส่วนนี้ถือเป็นหัวใจของเรื่อง ครูต้องทำความเข้าใจเนื้อหาที่จะสอนจนเข้าใจอย่างถ่องแท้จึงจะสามารถเขียนความคิดรวบยอดได้อย่างมีคุณภาพ
3. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ต้องเขียนให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอด มิใช่เขียนตามอำเภอใจ หรือเขียนสอดคล้องเฉพาะเนื้อหาที่จะสอนเท่านั้น เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นจะได้จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เป็นเพียงพื้นฐาน หรือเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรู้ความจำเท่านั้น
4. กิจกรรมการเรียนการสอน ในขั้นนี้ควรเขียนตามลำดับขั้นตอนที่คาดว่าจะสอนจริง ๆ โดยยึดเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
5. สื่อที่ใช้ ควรเลือกใช้หรือจัดทำให้สอดคล้องกับเนื้อหา โดยยึดหลักที่ว่า สื่อดังกล่าวต้องช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย
6. วัดผล โดยคำนึงถึงเนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และช่วงที่ทำการวัด (วัดก่อนเรียน ระหว่างเรียน หรือหลังเรียน) ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบทุกกระยะว่า การสอนของครูบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

ถ้าสรุปรูปแบบของกระบวนการเรียนการสอน จะได้ดังในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 รูปแบบของกระบวนการเรียนการสอน

จากภาพที่ 2.2 อธิบายได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนของครู มีขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณา ปรัชญา หรือหลักการที่ระบุไว้ในหลักสูตร
2. วิเคราะห์ จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายประจำวิชา หรือกลุ่มวิชา ซึ่งครูต้องวิเคราะห์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนเตรียมการสอน

3. วิเคราะห์พฤติกรรมพื้นฐานของนักเรียนก่อนเรียนว่ามีความรู้ความสามารถเพียงใด เพื่อเตรียมให้ต่อเนื่องกับความรู้ใหม่ ในขั้นนี้จะมีการวัดผลก่อนเรียน

4. ทำแผนการสอน โดยเริ่มจากการเตรียมเนื้อหาที่จะทำการสอน เขียนความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ และการวัดผลขณะทำการสอนและอาจจะวัดผลประจำบทเรียนหรือวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับบทเรียน ในขั้นนี้เป็นการวัดผลระหว่างเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

5. ทำการวัดผลปลายภาคเรียน หรือปลายภาค ซึ่งเป็นการวัดผลตามเนื้อหาที่ทำการเรียนการสอน รวมตลอดภาคเรียนหรือปี เรียกว่าวัดผลหลังเรียน เป็นการสรุปรวมเพื่อตัดสินผล การเรียน

จากภาพที่ 2.2 เมื่อพิจารณาเฉพาะบทบาทของการวัดผลการศึกษาตามรูปแบบนี้ จะเห็นว่า การวัดผลการศึกษา เข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนการสอน 3 ตอน คือ

1. การวัดผลก่อนการเรียนการสอน การวัดผลในตอนนี้เป็นเพื่อประเมินผลว่านักเรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมพื้นฐานอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพื้นฐานของนักเรียน จุดประสงค์ของการวัดผลในขั้นนี้คือ

1.1 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่จะประสานต่อเนื่องกับสิ่งที่จะเรียนใหม่มากน้อยเพียงใด

1.2 วางแผนการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของนักเรียน

1.3 จะเพิ่มเติมความรู้ และทักษะที่จำเป็นอะไรบ้าง สำหรับการเรียนต่อไปโดยอยู่ในรูปของการสอนเสริมความรู้ หรือการให้งานพิเศษ เป็นต้น

2. การวัดผลระหว่างเรียนหรือการวัดผลย่อย (Formative Measurement) ในขั้นนี้ การวัดผลมีบทบาทสำคัญยิ่ง เพราะผลจากการประเมินแต่ละหน่วยย่อยผ่านไปแล้ว จะทำให้ครูทราบได้ว่าควรซ่อมเสริมนักเรียนคนใดในเรื่องใดบ้าง จุดประสงค์ในการวัดขั้นนี้ คือ

2.1 มีใครบ้างที่ไม่ผ่านหน่วยการเรียนและบกพร่องอย่างไร

2.2 เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในหน่วยนั้น ๆ ก่อนจะเรียนในหน่วยต่อไป ควรจัดการซ่อมเสริมอย่างไรให้กับผู้ที่ไม่ผ่าน

2.3 ควรจะสอนเพิ่มเติมความรู้ความคิดในแง่มุมใด

3. การวัดผลภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนหรือการวัดผลรวม (Summative Measurement) การวัดผลในขั้นนี้กระทำหลังจากการเรียนการสอนจบภาคเรียนเพื่อประเมินผลการเรียน โดยสรุปรวมทั้งหมด จุดประสงค์ของการวัดผลในขั้นนี้ คือ

3.1 นักเรียนมีความสำเร็จในการเรียนรู้ไปแล้ว โดยสรุปผลรวมเท่าไร

3.2 ผู้สอนจะปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนการสอนโดยส่วนรวมอย่างไร
ทิวต์ดี นมิ โซติ (2549) ได้กล่าวถึงการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน
ว่า คำ 3 คำนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันแต่แตกต่างกันที่ระยะเวลาและจุดประสงค์ของการวัดและประเมิน
ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลก่อนเรียน

การวัดและประเมินผลก่อนเรียนมีจุดประสงค์เพื่อทราบสภาพของผู้เรียน ณ เวลาก่อนที่จะเรียน เช่น
ความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ก่อนเรียนอาจหมายถึง

1.1 ก่อนเข้าเรียน ซึ่งอาจจะตั้งแต่ก่อนเรียนระดับปฐมวัย หรือก่อนจะเริ่มเรียน
หลักสูตรสถานศึกษานั้น เช่น สถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ก่อนเรียนในที่นี้หมายถึง
หมายถึงก่อนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

1.2 ก่อนเรียนช่วงชั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับช่วงชั้น ให้มี
การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อจบแต่ละช่วงชั้น ก่อนเรียนในที่นี้จึงหมายถึงก่อนจะ
เริ่มเรียนช่วงชั้นใดช่วงชั้นใดช่วงชั้นหนึ่ง

1.3 ก่อนเรียนแต่ละชั้น ถึงแม้จะมีการกำหนดเป็นช่วงชั้นแต่ชั้นเรียน หรือการเรียน
แต่ละปีก็ยังมีค่าสำคัญ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา การเรียนแต่ละชั้น/ปี อาจจะหมายถึง
การเรียนกับครูคนใดคนหนึ่ง (กรณีที่ครูคนเดียวสอนนักเรียนทั้งชั้นทุกวิชาหรือเกือบทุกวิชา
โดยทั่วไปจะเป็นครูประจำชั้น) หรือเรียนครูกลุ่มหนึ่ง (สอนแยกรายวิชา) การวัดและประเมินผล
ก่อนเรียนแต่ละชั้นจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนในการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
ตลอดทั้งปี

1.4 ก่อนเรียนแต่ละรายวิชา มีลักษณะเช่นเดียวกับก่อนเรียนแต่ละชั้น การวัดและ
ประเมินผลก่อนเรียนแต่ละชั้นอาจจะวัดและประเมินในภาพรวมหลาย ๆ วิชา แต่การวัดและ
ประเมินผลประเภทนี้ แยกวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชา โดยทั่วไปจะสอนโดยครูแต่ละคน สำหรับ
ระดับมัธยมศึกษา รายวิชาส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน

1.5 ก่อนเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เป็นการจัดหมวดหมู่เนื้อหา
ในสาระการเรียนรู้เดียวกัน โดยจัดเนื้อหาเรื่องเดียวกันหรือสัมพันธ์กันไว้ในหน่วยเดียวกัน การวัด
และประเมินผลก่อนเรียนแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในเรื่องหรือหน่วย
นั้น ซึ่งทั้งผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ในหน่วยนั้น ได้อย่างเหมาะสม

1.6 ก่อนเรียนแต่ละแผนจัดการเรียนรู้ คือ การวัดและประเมินผลก่อนเรียนแต่ละครั้งในหนึ่งหน่วยการเรียนรู้มักจะมีสาระที่จะเรียนรู้แยกย่อยสำหรับการสอนมากกว่า 1 ครั้งแต่ละครั้งจะมีแผนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผู้เรียนก่อนเข้าเรียน แต่ละชั้น อาจจะดำเนินการ โดยสถานศึกษา คณะครูหรือครูที่รับผิดชอบเรื่องดังกล่าว จุดประสงค์หลักเพื่อจัดตำแหน่งหรือแบ่งกลุ่มผู้เรียน วิธีการและเครื่องมือวัด ไม่จำเป็นต้องใช้แบบทดสอบเพียงอย่างเดียว ควรใช้วิธีการและเครื่องมือวัดอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกต การสอบถาม-สนทนา (ทั้งผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง) รวมทั้งการศึกษาจากข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียน สิ่งที่ไม่ควรละเลยคือ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถพิเศษ และข้อจำกัดหรือจุดบกพร่องของผู้เรียน

ส่วนการวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียนก่อนที่จะเรียนเรื่องต่าง ๆ นั้น โดยทั่วไปเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน จุดประสงค์เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถพื้นฐานในเรื่องที่จะเรียนระดับใด ซึ่งครูจะได้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการและเครื่องมือวัดก็ควรมีความหลากหลายเช่นกัน โดยทั่วไปสาระของการวัดและประเมินก่อนเรียนประกอบด้วยดังนี้

1) การวัดและประเมินความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียน

การวัดและประเมินก่อนเรียนเป็นการตรวจสอบความรู้และทักษะพื้นฐาน และประเมินความพร้อมของผู้เรียนที่จะเรียนรู้เรื่องใหม่ การประเมินนี้จะทำให้ทราบระดับความรู้และทักษะพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนที่ยังไม่พร้อมหรือมีระดับความรู้และทักษะพื้นฐาน ไม่เพียงพอที่จะเรียนรู้เรื่องใหม่ ครูผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมให้เพียงพอ นอกจากนี้ครูผู้สอนยังใช้ข้อมูลระดับความรู้และทักษะพื้นฐาน เป็นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวต่อไปได้เป็นอย่างดี การประเมินความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียนก่อนเรียนมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

- 1.1) วิเคราะห์ความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานของเรื่องที่จะต้องเรียน
- 1.2) เลือกวิธีการและจัดทำเครื่องมือสำหรับประเมินความรู้ และทักษะพื้นฐานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 1.3) ดำเนินการประเมินความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้เรียน
- 1.4) นำผลการประเมิน ไปดำเนินการปรับปรุงผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานอย่างเพียงพอก่อนดำเนินการสอน
- 1.5) จัดการเรียนการสอนในเรื่องที่จัดเตรียมไว้

2) การประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะเรียน

เป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่จะทำการสอน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในเรื่องที่จะเรียนนั้นมากน้อยเพียงไร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคนว่า เริ่มต้นเรียนเรื่องนั้น ๆ โดยมีความรู้เดิมอยู่เท่าไรจะได้นำไปเปรียบเทียบกับผลการเรียน ภายหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนตามแผนการเรียนรู้แล้ว ว่าเกิดพัฒนาการหรือเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพียงไร ซึ่งจะช่วยให้ทราบศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรม การเรียน

2. การวัดและประเมินระหว่างเรียน

จุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า หรือพัฒนาการของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน โดยเทียบกับผลการวัดและประเมินก่อนเรียน การวัด และประเมินระหว่างเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ใน ขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย ข้อมูลจากการวัดและ ประเมินระหว่างเรียนจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา และ ผู้ปกครอง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การวัดและประเมินผลระหว่างเรียนมีแนวทาง ดังนี้

- 1) การวางแผนการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลระหว่างเรียน
- 2) เลือกวิธีการวัดและประเมินที่สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมหลักที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ
- 3) กำหนดสัดส่วนการประเมินระหว่างเรียนกับประเมินหลังเรียน
- 4) จัดทำเอกสารบันทึกข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียน

3. การวัดและประเมินผลหลังเรียน

การวัดและประเมินผลหลังเรียน คือ วัดและประเมินเมื่อจบหลักสูตร จบช่วงชั้น จบชั้นเรียน สิ้นสุดรายวิชา แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจุดประสงค์ของ การวัดและประเมินหลังเรียนเพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบกับจุดประสงค์หรือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือมาตรฐานการเรียนรู้ การวัดและประเมินหลังเรียน โดยทั่วไปมี จุดประสงค์เพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน ในขณะเดียวกันทำให้ได้ข้อมูลบ่งบอกถึงพัฒนาการ ของผู้เรียน และสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู นอกจากนี้การวัดและ ประเมินผลหลังเรียนอาจจะเป็นข้อมูลก่อนการเรียนในระดับต่อไป จึงเป็นประโยชน์ทั้งผู้เรียน

และครูผู้สอน สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์

จากความหมายและระยะเวลาของการวัดและประเมินผลหลังเรียนแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1) การวัดและประเมินผลหลังเรียน จบหน่วยการเรียนรู้ หรือการประเมินหลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบกับจุดประสงค์หรือผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ เช่น

1.1) ปรับปรุงแก้ไข ซ่อมเสริมผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือมาตรฐาน การเรียนรู้

1.2) ปรับปรุงแก้ไขวิธีเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3) ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน

2) การวัดและประเมินผลหลังจบชั้นเรียนหรือจบการเรียนรายวิชา การวัดดังกล่าวเทียบได้ กับการประเมินผลการเรียนปลายปี/ปลายภาคเรียน ซึ่งเป็นการประเมินในภาพรวมหลังจาก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรอบ 1 ปีการศึกษาหรือ 1 ภาคเรียน เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยมีจุดประสงค์หลัก คือ

2.1) ตัดสินคุณภาพของผู้เรียนในการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือ รายภาคเรียน

2.2) เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงแก้ไข ซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผล การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา

2.3) เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนของครูและการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา

6. ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ประเภทของการวัดผลการเรียนการสอนที่ใช้ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ (ภัทรา นิคมานนท์, 2537 : 11)

1. การวัดผลแบบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Measurement) การวัดผลแบบอิงกลุ่มเป็น การวัดเพื่อเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ หรือผลงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง กับบุคคลอื่นที่ทำงานหรือทำแบบทดสอบอย่างเดียวกัน จุดมุ่งหมาย ของการวัดผลนี้เพื่อต้องการ จำแนกหรือจัดลำดับบุคคลในกลุ่มนั้น ๆ โดยยึดระดับผลสัมฤทธิ์ (Achievement) เป็นเครื่องมือใน การจำแนก นั่นคือจำแนกตามระดับคะแนนสูงสุดจนถึงต่ำสุด เช่น การคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนต่อ ในสถานศึกษา เป็นต้น การวัดระบบนี้จะแปลงคะแนนออกมาในรูปของ Percentile Rank หรือ คะแนนมาตรฐานอื่น ๆ แล้วจึงนำคะแนนเหล่านั้นมาเปรียบเทียบกันเพื่อประเมินผลต่อไป

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการวัดผลแบบนี้ ต้องการกระจายบุคคลให้มีความแตกต่างกัน มาก ดังนั้นคุณภาพของข้อสอบแบบนี้จึงมีความสำคัญมาก ข้อสอบที่ใช้ควรมีเนื้อหาที่เป็นตัวอย่าง ของเนื้อหาทั้งหมด มีความยากง่ายพอเหมาะ ไม่ยากหรือง่ายเกินไป และมีค่าอำนาจจำแนกสูง การวัดผลแบบอิงกลุ่มนี้ต้องการข้อสอบที่มีคะแนนกระจายมาก ๆ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้า สอบได้ดี ความเที่ยงตรงทุกแบบของข้อสอบมีส่วนสำคัญยิ่ง

การประเมินผลแบบอิงกลุ่มนี้เป็นการประเมินตัวนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ การได้คะแนนสูง ต่ำของนักเรียนถือว่าเป็นเพราะความแตกต่างของนักเรียนเอง และเป็นความสามารถของข้อสอบที่ สามารถทำให้นักเรียนแตกต่างกันมาก

2. การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Measurement) เป็นการวัดเพื่อต้องการ ทราบว่าบุคคลนั้นๆ มีความสามารถถึงเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่การประเมินผล ต้องนำคะแนนที่ได้จากผลงานของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น การวัดผลแบบอิงเกณฑ์จะใช้ได้ผลดีในสถานการณ์ที่ต้องการวัดสมรรถภาพเป็นรายบุคคล และ เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการวัดเพื่อชี้ว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ จึงต้องมี การกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลผลจากคะแนนของผลงาน ถ้านักเรียนทำข้อสอบได้ถูกต้องถึง เกณฑ์ที่กำหนดไว้ถือว่าได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายแล้ว การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ เหมาะสำหรับการ เรียนการสอน การใช้การวัดผลแบบนี้ เน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ลำดับขั้นของการสอน การสอนรายบุคคล และแบบเรียนสำเร็จรูป การวัดผลแบบนี้อาจง่ายของข้อสอบไม่ใช่เรื่อง สำคัญ แต่ต้องเขียนข้อสอบตามเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้

ตาราง 2.1 ข้อแตกต่างระหว่างการวัดผลและประเมินผล แบบอิงเกณฑ์ และ แบบอิงกลุ่ม

หัวข้อ	อิงเกณฑ์	อิงกลุ่ม
หลักการ	1. ยึดการเรียนเพื่อความรอบรู้ 2. ทุกคนเรียนรู้จนบรรลุเป้าหมายได้ แต่อาจใช้เวลาต่างกัน	1. ยึดความแตกต่างระหว่าง บุคคลในเรื่องการเรียนรู้ 2. ทุกคนเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน แตกต่างกันตามสภาพพื้นฐาน
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน 2. มุ่งตอบคำถามว่า “เด็กทำอะไรได้ บ้าง” 3. เปรียบเทียบความสามารถของเด็ก กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้	1. เพื่อประเมินผลการเรียนการ สอน 2. มุ่งตอบคำถามว่า “เด็กมี ความรู้มากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบ กับกลุ่ม”

หัวข้อ	อิงเกณฑ์	อิงกลุ่ม
ความหมายของคะแนน	<ol style="list-style-type: none"> 1. แปลได้จากคะแนนดิบ 2. คะแนนแทนระดับความสามารถเมื่อเทียบกับเกณฑ์ 3. ตัดสินผลการสอบแบบผ่าน-ไม่ผ่าน 	<ol style="list-style-type: none"> 3. เปรียบเทียบความสามารถกันเองภายในกลุ่ม 1. แปลโดยใช้คะแนนมาตรฐาน 2. คะแนนแทนระดับความสามารถเมื่อเทียบกับกลุ่ม 3. ตัดสินผลการสอบแบบใช้ระดับคะแนน
คุณภาพของเครื่องมือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและโครงสร้าง 2. ไม่เน้นความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 3. ไม่เน้นความยากง่ายและอำนาจจำแนกของข้อสอบ 4. วิเคราะห์ข้อสอบโดยใช้เกณฑ์ภายนอก คือ ความรอบรู้และไม่รอบรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นความเที่ยงตรงทุกประเภท 2. เน้นความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 3. เน้นความยากง่ายและอำนาจจำแนกของข้อสอบ 4. วิเคราะห์ข้อสอบโดยใช้เกณฑ์ภายใน คือ ความเก่ง-อ่อนของนักเรียน
ข้อดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. เน้นพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กแสดงออก 2. ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กทุกคน 3. ประเมินได้ทั้งผลการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการแข่งขันความสามารถ 2. ชีตเด็กเป็นศูนย์กลางในการสอน 3. แปลความหมายได้ถูกต้องเพราะใช้คะแนนมาตรฐาน
ข้อเสีย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การตั้งเกณฑ์ถ้ายากมักจะเป็นอันขยับ 2. ถ้าผู้สอนไม่ยึดแนวการปฏิบัติอย่างจริงจังผลที่ได้จะผิดพลาดมาก 3. การประเมินผลแบบผ่าน-ไม่ผ่านทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแข่งขันทำให้เกิดการทุจริตและทำให้ขาดมนุษยสัมพันธ์ 2. ประเมินได้เฉพาะผลการเรียนของนักเรียน 3. ชีตการกระจายคะแนนแบบโค้งปกติไม่ค้ำนึ่งว่าเป็นเด็กในกลุ่มเก่งหรืออ่อน

7. เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนสัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่เรียนไปแล้วมากน้อยเพียงใด การวัดผลการศึกษาในปัจจุบันถ้าจะวัดให้ครอบคลุมสมรรถภาพทั้งหมดของผู้เรียนแล้วจะต้องวัดความสามารถให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain)
3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

การที่ครูจะวัดคุณภาพของนักเรียนให้ครบทั้ง 3 ด้านนั้น จำเป็นที่ครูจะต้องใช้เครื่องมือวัดหลาย ๆ ชนิดประกอบกัน เครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลมีหลายอย่าง และหลายวิธีแต่ละวิธีมีลักษณะ วิธีใช้ และคุณสมบัติต่างกัน ผู้นำไปใช้จะต้องทราบว่าเครื่องมือชนิดใดมีลักษณะอย่างไร ควรใช้ในโอกาสหรือสถานการณ์ใดจึงจะเหมาะสม

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านที่ได้กล่าวถึงชนิดของเครื่องมือวัดผลการศึกษา ดังนี้
ภัทรา นิคมานนท์ (2532) ได้กล่าวไว้ว่า เครื่องมือวัดผลที่นิยมใช้กันมี ดังนี้

1. แบบทดสอบ (Test)
2. การสังเกต (Observation)
3. แบบสำรวจรายการ (Check List)
4. การบันทึกย่อ (Anecdotal Record)
5. การจัดอันดับคุณภาพ (Rating)
6. การสัมภาษณ์ (Interviewing)
7. แบบสอบถาม (Questionnaire)
8. สังคมมิติ (Sociometry)
9. การให้ปฏิบัติจริง (Situation Test)
10. การศึกษารายกรณี (Case Study)
11. การให้จินตนาการ (Projective Technique)

แบบทดสอบ (Test)

แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดผลที่สำคัญยิ่งและใช้มากที่สุดในห้องเรียน แบบทดสอบที่ดีจะช่วยให้ครูทราบสภาพของนักเรียน และของครูเอง ว่าเป็นเช่นไร มีด้านใดดี หรือควรปรับปรุงอย่างไร

แบบทดสอบหมายถึง ชุดของคำถาม หรือกลุ่มของงานใดๆ ที่สร้างขึ้นแล้วนำไปเร้าให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการออกมา โดยผู้สอนสามารถสังเกตและวัดได้

ประเภทของแบบทดสอบ

แบบทดสอบที่ใช้ในทางการศึกษามีแตกต่างกันหลายประเภท แล้วแต่หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกดังนี้

1. จำแนกตามกระบวนการในการสร้าง จำแนกได้ 2 ประเภทคือ

1.1 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher Made Tests) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะคราวเพื่อใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน มีใช้กันทั่วไปในโรงเรียน แบบทดสอบประเภทนี้สอบเสร็จก็ทิ้งไปเมื่อจะสอบใหม่ก็สร้างขึ้นใหม่ หรือเอาของเก่ามาเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ไม่มีการวิเคราะห์ว่าข้อสอบนั้นดี-เลวประการใด ฉะนั้นแบบทดสอบประเภทนี้จึงยังไม่อาจรับรองคุณภาพได้

1.2 แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการ หรือวิธีการที่ซับซ้อนมากกว่าแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น แบบทดสอบชนิดนี้เมื่อสร้างแล้วจะนำไปทดลองสอบ แล้วนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหลายครั้ง เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพดีมีความเป็นมาตรฐาน สามารถนำไปใช้วัดได้กว้างขวางกว่าแบบแรก

แบบทดสอบมาตรฐานจะมีความเป็นมาตรฐานอยู่ 2 ประการคือ

1. มาตรฐานในการดำเนินการสอบ ไม่ว่าผู้ใดจะใช้แบบทดสอบมาตรฐานเมื่อใดก็ตามมาดำเนินการสอบจะปฏิบัติเหมือนกันทุกชั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการเตรียมตัวก่อนการสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบและวิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จแล้ว ทั้งนี้เพื่อควบคุมตัวแปรที่จะมีผลกระทบต่อคะแนนของผู้สอบ ฉะนั้นข้อสอบมาตรฐานจึงจำเป็นต้องมีคู่มือดำเนินการสอบไว้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้ใช้ข้อสอบ

2. มาตรฐานในการแปลความหมายของคะแนน ไม่ว่าข้อสอบนั้นจะใช้สอบที่ไหน เมื่อไรก็ตามก็ต้องแปลความหมายได้ตรงกันว่า ใครเก่ง อ่อน เพียงไร ทั้งนี้เพราะข้อสอบมาตรฐานมีเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบคะแนนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า เกณฑ์ปกติ (Norm)

แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง มีข้อดีตรงที่ครูวัดได้ตรงจุดมุ่งหมายเพราะผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง แต่แบบทดสอบมาตรฐานมีข้อดีตรงที่คุณภาพของแบบทดสอบเป็นที่เชื่อถือได้สามารถนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบได้กว้างขวางกว่า

2. จำแนกตามจุดมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ จำแนกได้ 3 ประเภทดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่ได้เรียนรู้มาว่ารับรู้ได้มากน้อยเพียงใด

โดยทั่วไปแล้วมักใช้วัดหลังจากทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว เพื่อประเมินการเรียนรู้ว่า ได้ผลเพียงไร

2.2 แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มา แบบทดสอบความถนัดนี้ส่วนมากใช้ในการทำนายสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าสามารถเรียนได้เพียงไร แบบทดสอบประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพยากรณ์อนาคตของเด็ก โดยอาศัยข้อเท็จจริงทั้งในปัจจุบัน และประสบการณ์ในอดีตเป็นรากฐานการทำนาย

แบบทดสอบวัดความถนัดแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.2.1 แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test)

หมายถึงแบบทดสอบวัดความถนัดทางด้านวิชาการต่างๆ เช่น ความถนัดทางภาษา ด้านคณิตศาสตร์ เหตุผลเป็นต้น แบบทดสอบประเภทนี้ ใช้วัดเพื่อทำนายว่าเด็กแต่ละคนจะสามารถเรียนต่อไปในสาขาใดจึงจะดี และจะเรียนได้มากน้อยเพียงใด

2.2.2 แบบทดสอบความถนัดเฉพาะอย่างหรือความถนัดพิเศษ (Specific Aptitude Test) หมายถึง แบบทดสอบวัดความถนัดเกี่ยวกับอาชีพหรือความสามารถพิเศษที่นอกเหนือจากความสามารถด้านวิชาการ เช่น ความถนัดเชิงกล ความถนัดทางดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น ซึ่งความถนัดประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับความถนัดทางการเรียนด้วย

2.3 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personal Social Test) มีหลายประเภทเช่น

2.3.1 แบบทดสอบวัดทัศนคติ (Attitude Test) ใช้วัดทัศนคติของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำ สังคม ประเทศ ศาสนาและอื่น ๆ

2.3.2 แบบทดสอบวัดความสนใจ (Interest Test) ใช้วัดความสนใจในสิ่งต่าง ๆ เช่น ความสนใจในอาชีพ งานอดิเรกหรือในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

2.3.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการปรับตัว (Adjustment Test) เช่น วัดสถานภาพทางอารมณ์ วัดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น

3. จำแนกตามรูปแบบคำถามและวิธีการตอบ จำแนกได้ 2 ประเภทดังนี้

3.1 แบบทดสอบอัตนัย (Subjective Test) แบบทดสอบประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้สอบได้ตอบยาว ๆ แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ผู้สอบมีความรู้ในเนื้อหาที่ถามมากน้อยเพียงใดก็ให้เขียนออกมาให้หมดภายในเวลาที่กำหนดให้ แบบทดสอบประเภทนี้เหมาะสำหรับวัดความสามารถหลาย ๆ ด้านในแต่ละข้อ เช่น วัดความสามารถในด้านความคิดเห็น การแสดงออกทางอารมณ์ความสามารถในการใช้ภาษา เป็นต้น

3.2 แบบทดสอบปรนัย (Objective Test) เป็นแบบทดสอบที่มุ่งให้ผู้สอบตอบสั้น ๆ ในแต่ละข้อวัดความสามารถเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว ได้แก่ แบบทดสอบแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. แบบถูก-ผิด (True-False)
- ข. แบบเติมคำ (Completion)
- ค. แบบจับคู่ (Matching)
- ง. แบบเลือกตอบ (Multiple Choices)

4. จำแนกตามลักษณะการตอบ จำแนกได้ 3 ประเภทดังนี้

4.1 แบบทดสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test) ได้แก่ข้อสอบภาคปฏิบัติทั้งหลาย เช่น วิชาพลศึกษา ให้แสดงท่าประกอบเพลง วิชาคหกรรมศาสตร์ให้ทำอาหาร เป็นต้น การให้คะแนนจากการทดสอบประเภทนี้ครูจะต้องพิจารณาทั้งด้านคุณภาพของผลงาน ความถูกต้องของวิธีการ ปฏิบัติรวมทั้งความคล่องแคล่วและปริมาณของผลงานด้วย นั่นคือ พิจารณาทั้งปริมาณ คุณภาพ และวิธีการ

4.2 แบบทดสอบเขียนตอบ (Paper-Pencil Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้การเขียนตอบทุกชนิด ได้แก่ แบบทดสอบปรนัย และอัตนัยที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในโรงเรียน รวมทั้งการเขียนรายงาน ซึ่งต้องใช้กระดาษ ดินสอ หรือปากกา เป็นเครื่องมือสำคัญในการสอบ

4.3 แบบทดสอบด้วยวาจา (Oral Test) เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอบใช้การได้ตอบด้วยวาจาแทนที่จะเป็นการเขียนตอบ หรือปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น การสอบสัมภาษณ์ การสอบท่องจำ การท่องบทอาขยาน เป็นต้น

5. จำแนกตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ จำแนกได้ 2 ประเภทดังนี้

5.1 แบบทดสอบวัดความเร็ว (Speed Test) เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดทักษะความคล่องแคล่วในการคิด ความแม่นยำในความรู้เป็นสำคัญ แบบทดสอบประเภทนี้มีลักษณะค่อนข้างง่ายแต่มีจำนวนมากข้อ และให้เวลาทำน้อย ได้แก่ ข้อสอบวัดทักษะในการบวกเลข แบบทดสอบเขาวงกตประเภท เป็นต้น

5.2 แบบทดสอบวัดความสามารถสูงสุด (Power Test) เป็นการสอบวัดความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่าผู้สอบมีอยู่มากน้อยเพียงใด โดยให้เวลานาน ๆ ให้ผู้สอบทำงานสุดความสามารถหรือจนกระทั่งทุกคนทำงานสำเร็จ เช่น การให้ค้นคว้าเขียนรายงาน การทำวิทยานิพนธ์

การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นเครื่องมือวัดผลชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันมาก เครื่องมือชนิดนี้ครูหรือตัวบุคคลทำหน้าที่

ในการวัดโดยใช้ประสาทสัมผัสเป็นเครื่องมือสื่อความหมายในการเรียนการสอนสิ่งที่ครูจะสังเกตผู้เรียนคือ ผลงานและพฤติกรรมของผู้เรียน เช่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในขณะที่เรียนว่ามีความสนใจในบทเรียนเพียงใด มีความขยันหมั่นเพียรหรือไม่ ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มมากน้อยแค่ไหน เป็นต้น

ผลงานของผู้เรียนที่จะสังเกตได้ เช่น สมุดแบบฝึกหัดของผู้เรียน สมุดรายงานตลอดจนงานฝีมือต่าง ๆ เช่น สมุดวาดเขียน เป็นต้น

การสังเกตมี 2 ระบบ ได้แก่

1. การสังเกตตัวอย่างพฤติกรรม ที่เป็นตัวแทนของสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง ซึ่งแต่ละคนย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกัน การสังเกตตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีคือ ไม่กำหนดเวลาสังเกตที่ไม่แน่นอนตายตัวแต่เป็นการสังเกตโดยสุ่มเวลา (Time Sampling) สุ่มสถานที่ซึ่งจะให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้

2. การสังเกตระบบมาตรฐาน (Standard Observation System) การสังเกตระบบนี้ ผู้สังเกตจะกำหนดสถานการณ์ในการสังเกตให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทุกคนที่ถูกสังเกตจะถูกจัดให้อยู่ในสถานการณ์แบบเดียวกัน ซึ่งทำให้สามารถควบคุมสถานการณ์หรือตัวแปรแทรกซ้อนอื่น ๆ ที่จะทำให้พฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตเปลี่ยนไป เป็นการทำให้พฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตเป็นระบบแบบแผนอย่างเดียวกัน สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้มากกว่าที่จะปล่อยให้ไปไปตามปกติ

การสังเกตจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมเหล่านี้คือ

1. ความตั้งใจ (Attention) การสังเกตจะได้ผลดีถ้าผู้สังเกตมีความตั้งใจจริงและสนใจเฉพาะเรื่องที่กำลังสังเกต รวมทั้งพยายามตัดอคติหรือความลำเอียงต่าง ๆ ออกไป

2. ประสาทสัมผัส (Sensation) ได้แก่ ประสิทธิภาพและความเจ็บคมของประสาทสัมผัส การสังเกตควรสังเกตในสภาพที่ประสาทสัมผัสของผู้สังเกตดีพอ เช่น ไม่สังเกตในขณะที่ง่วงนอน เมา มีอารมณ์หงุดหงิดหรือ โมโห ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถสังเกตข้อมูลได้ตรงกับสภาพแท้จริงของสิ่งที่กำลังสังเกตนั้น

3. การรับรู้ (Perception) การรับรู้ของผู้สังเกตจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถของผู้สังเกต ผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สังเกตย่อมจะรับรู้และสามารถทำความเข้าใจกับเรื่องที่สังเกตได้ดี

หลักการสังเกตที่ดี

1. สังเกตและให้ความสนใจเรื่องที่กำลังสังเกตเท่านั้น
2. สังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมาย ไม่ใช่ดูไปเรื่อย ๆ
3. สังเกตอย่างพินิจพิเคราะห์จนเข้าใจรายละเอียด
4. มีการจดบันทึกสิ่งที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของการสังเกตไว้อย่างครบถ้วน
5. ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตต้องตรวจสอบจนมั่นใจ ซึ่งทำได้หลายอย่าง เช่น

หลายคนเห็นตรงกัน การสังเกตหลายครั้งได้ผลตรงกัน หรือใช้เครื่องมืออื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย

ข้อดีของการสังเกต

1. ได้ข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิ คือ ได้มาจากแหล่งข้อมูลจริง ๆ
2. การสังเกตไม่ได้รับกวน หรือก่อความรำคาญให้กับผู้ถูกสังเกตมากนัก
3. ข้อมูลที่ได้มักจะเป็นข้อมูลที่แท้จริง
4. ผู้สังเกตสามารถบันทึกเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมต่างๆ ในขณะที่สังเกตได้ทันที

ข้อเสียของการสังเกต

1. ข้อมูลจากการสังเกตขึ้นอยู่กับความสามารถ และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้สังเกตอย่างมาก

2. การสังเกตไม่สามารถทำได้ทุกเรื่อง เรื่องที่จะสังเกตมักอยู่ในวงจำกัด บางที่ไม่แน่นอนว่าสิ่งที่ต้องการสังเกตจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เรากำลังสังเกตหรือไม่

3. มีบ่อย ๆ ที่ผลการสังเกตได้ไม่ตรงกัน จนยากที่จะหาข้อสรุปที่แน่นอนได้

4. อาจมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น ซึ่งเหตุการณ์นั้นอาจมีผลกระทบต่อ การสังเกตได้ เช่น พฤติกรรมของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการฝึกชาก่อนที่ผู้สังเกตจะเข้าไปทำการสังเกต เด็กอาจซึมหรือเจ็บปวดขณะที่สังเกตได้ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพที่แท้จริง

5. ผู้สังเกตไม่สามารถที่จะเข้าใจสิ่งที่สังเกตได้ทุกแง่มุม หรือข้อมูลนั้นไม่สามารถ สังเกตเห็นได้เสมอไป โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมภายใน

แบบสำรวจรายการ (Check List)

แบบสำรวจรายการเป็นเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกตอย่างหนึ่ง แบบสำรวจนี้จะมี รายการของสิ่งที่ผู้สังเกตต้องการสังเกต โดยผู้สังเกตจะกาเครื่องหมายลงในรายการที่สังเกตเห็น แม้ว่าผู้สังเกตต้องการทราบว่าพฤติกรรมนั้นมีอยู่หรือไม่ก็ตาม การสร้างแบบสำรวจรายการต้อง กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้จำเพาะเจาะจงลงไปให้ชัดเจนเพื่อผู้สังเกตจะได้สังเกต พฤติกรรมได้ถูกต้อง

การบันทึกย่อ (Anecdotal Record)

การบันทึกย่อ เป็นการบันทึกพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สังเกตได้ในการบันทึก ผู้สังเกตจะบันทึกข้อความสั้น เกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้ตามความเป็นจริง การบันทึกควรกระทำทันทีทันใดหลังจากที่ได้สังเกตเหตุการณ์นั้น ๆ เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการบันทึก และรวบรวมข้อมูล

การบันทึกย่อ ผู้สังเกตจะบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ถูกสังเกตซึ่งเกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่ง หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนมากจะบันทึกในสิ่งที่เด่น ๆ สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจน

การจัดอันดับคุณภาพ (Rating)

การจัดอันดับคุณภาพเป็นการพิจารณาเรียงอันดับปริมาณหรือคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเปรียบเทียบกับบุคคล หรือสิ่งที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน หรือประเภทเดียวกัน

ในการเรียนการสอนนั้น ตามปกติจะเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียน เช่น ความสามารถในการวาดเขียน การเล่นดนตรี การพูด เป็นต้น

เครื่องมือที่ช่วยในการจัดอันดับคุณภาพที่นิยมมากที่สุด ได้แก่ มาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) มาตรฐานประมาณค่าที่รู้จักกันทั่วไปมี 3 แบบ ดังนี้

1) มาตรฐานประมาณค่าเป็นตัวเลข (Numerical Rating Scale) เป็นการให้ผู้ตอบจัดอันดับจากข้อความที่มีตัวเลขกำกับไว้ และกำหนดความหมายของตัวเลขไว้ เช่น

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	"	มาก
3	"	ปานกลาง
2	"	น้อย
1	"	น้อยที่สุด

ตัวอย่าง นักเรียนให้ความร่วมมือกับการแข่งขันกีฬาสนามน้อยเพียงใด

5	4	3	2	1

2) มาตรการส่วนประมาณค่าเป็นกราฟ (Graphic Rating Scale) เป็นการให้ผู้ตอบจัดอันดับตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้บนเส้นตรง โดยอ่านข้อความแล้วลงความเห็นบนจุดที่กำหนดไว้ ตัวอย่าง นักเรียนให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนเพียงใด

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

3) มาตรการส่วนประมาณค่าจากความหมายทางภาษา (Semantic Differential Scale) เป็นการให้ผู้ตอบตัดสินใจจัดอันดับ โดยตัดสินตามความหมายของคำ 2 คำ ที่มีความหมายตรงกันข้าม ตัวอย่าง

		การบรรยายของวิทยากร						
น่าสนใจ	3	2	1	0	1	2	3	น่าเบื่อ
เหมาะสม	3	2	1	0	1	2	3	ไม่เหมาะสม

เนื่องจากแบบจัดอันดับคุณภาพคล้ายกับแบบสอบถามดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงมีหลักการสร้างข้อดีและข้อเสียส่วนใหญ่คล้ายกัน

ประโยชน์ของแบบจัดอันดับคุณภาพ ที่สำคัญมีดังนี้

1. เป็นแบบวัดที่สามารถนำคุณลักษณะของนักเรียนมาเปรียบเทียบกันได้
2. เป็นแบบวัดที่ช่วยในการประเมินผลพฤติกรรมของผู้สังเกตได้
3. ทำให้การประเมินค่าสิ่งที่เป็นนามธรรมมีความถูกต้อง เหมาะสมมากขึ้น

การสัมภาษณ์ (Interview)

เครื่องมือนี้ใช้สำหรับวัดความคิดเห็นของบุคคล โดยการสนทนา ซักถาม ได้ตอบระหว่างบุคคล ลักษณะตัวต่อตัว การสัมภาษณ์ดีกว่าการสังเกต เพราะผู้สัมภาษณ์สามารถใช้ตา หู และปาก ในขณะที่สัมภาษณ์ได้ ผู้สัมภาษณ์ควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยสร้างความเชื่อถือ รักษาอารมณ์ให้มั่นคง แสดงความสนใจและสัมภาษณ์ และบันทึกผลการสัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมา

หลักการสร้างแบบสัมภาษณ์

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ ให้แน่นอนและชัดเจนว่า จะถามเรื่องอะไร
ก็ขอ ถามจากใคร

2. ศึกษาเรื่องที่จะสัมภาษณ์ให้ละเอียด เพื่อเตรียมสร้างคำถามให้ครอบคลุม
จุดมุ่งหมาย ในการสัมภาษณ์

3. นำคำถามที่สร้าง ไปทดลองสัมภาษณ์ผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับผู้ที่
จะถูกสัมภาษณ์ เพื่อปรับปรุงคำถามให้เหมาะสม รัดกุม

4. วางรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ให้ง่ายและสะดวกในการจดบันทึก

ข้อดีของแบบสัมภาษณ์

1. ใช้ได้กับบุคคลทุกระดับ
2. ได้ข้อมูลด้านทัศนคติ ความสนใจ การควบคุมอารมณ์ โหวกเหิม ปฏิภาณ ซึ่ง
นำมาใช้ ในการแนะแนวการเรียน การเลือกอาชีพ
3. ข้อมูลนำมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านสุขภาพ อารมณ์ การปรับตัวเข้ากับสังคม
เศรษฐกิจ และทัศนคติ
4. ถ้าคำถามไม่ชัดเจน ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสซักถามได้

ข้อเสียของแบบสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์ที่ตีสร้างยาก
2. ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่มีอิสระที่จะตอบตามลำพังได้
3. ผู้สัมภาษณ์ต้องมีความรู้ความสามารถในการสัมภาษณ์ และการแปลผล
การสัมภาษณ์
4. ใช้เวลามาก

แบบสอบถาม (Questionnaires)

เป็นข้อคำถามต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อต้องการทราบข้อเท็จจริง และความคิดเห็นจาก
ผู้ตอบแบบสอบถามเปิด โอกาสให้ตอบอย่างอิสระ โดยผู้ตอบวินิจฉัยด้วยตนเอง การตอบมีหลาย
แบบคือ เลือกตอบ เต็มคำสั้น ๆ หรือข้อความยาว ๆ ดังนี้

- 1) แบบปลายเปิด เป็นคำถามกว้าง ๆ ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
ตัวอย่าง นักเรียนมีวิธีช่วยพัฒนาสังคมได้อย่างไร
- 2) แบบปลายปิด เป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามรายการที่กำหนดให้มี
หลายชนิดคือ

2.1) แบบให้เลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก

ตัวอย่าง ท่านคิดว่า การฝึกอบรมการเป็นผู้นำครั้งนี้ได้ผลหรือไม่

- ได้ผล   ไม่ได้ผล

2.2) แบบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก

ตัวอย่าง ท่านคิดว่า ผู้มีอิทธิพลต่อท่านในการเลือกเรียนวิทยาลัยครู คือใคร

(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- บิดา   มารดา
 บิดา-มารดา   ผู้ปกครอง
 ครู- อาจารย์   เพื่อน

หลักการสร้างแบบสอบถาม

1. กำหนดขอบข่ายของสิ่งที่จะสอบถามเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ เช่น ต้องการวัดทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อวิทยาลัย แบ่งให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเป็นด้านต่าง ๆ คือ สิ่งแวดล้อมในวิทยาลัย การสอนของอาจารย์ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดในวิทยาลัย การบริหาร และการบริการต่าง ๆ ในวิทยาลัย

2. กำหนดข้อคำถามเพื่อถามรายละเอียดให้ครอบคลุมในแต่ละเรื่อง ผู้เขียนข้อคำถามต้องศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด และพยายามเลือกเฉพาะคำถามที่จำเป็น

3. เรียงลำดับข้อคำถามให้ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน และเรียงคำถามจากง่ายไปยาก

4. เขียนคำชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นความสำคัญของการตอบแบบสอบถามอธิบายวิธีตอบให้ชัดเจน อาจมีตัวอย่างประกอบการตอบ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การวางรูปแบบของแบบสอบถามให้ตอบง่ายและน่าตอบ

5. ควรมีการทดลองใช้แบบสอบถามนั้นก่อนใช้จริง เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม และความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

ข้อดีของแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามธรรมดาส่งไม่ยากนัก
2. ใช้ง่าย สะดวก ผู้ตอบใช้เวลาตอบไม่มาก และไม่ต้องใช้ความคิดลึกซึ้งเหมือนแบบทดสอบ
3. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายได้ง่าย เพราะแบบสอบถามมีโครงสร้างแน่นอน

ข้อเสียของแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามที่ดี สร้างยาก
2. ใช้ได้เฉพาะผู้ที่อ่านหนังสือออก
3. ข้อมูลที่ได้ อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริง หรือไม่ครอบคลุมข้อคำถาม เพราะปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้และความร่วมมือของผู้ตอบ

สังคมมิติ (Sociometry)

เป็นเครื่องมือสำหรับพิจารณาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักเรียนในชั้นเดียวกัน ว่าใครจับกลุ่มกับใคร หรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีประโยชน์มากสำหรับใช้ประกอบการบริหารห้องเรียน จัดกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม จัดที่นั่งให้เหมาะสม ตั้งหัวหน้าห้อง ฯลฯ จากการทำแผนภาพสังคมมิติจะทราบว่า ใครเป็นผู้ที่เพื่อนชอบมากที่สุด หรือรองลงมา และผู้ที่ไม่ใครชอบเลย ครูต้องศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมเฉพาะคนนั้น เพื่อหาทางแก้ไขให้สถานภาพทางสังคมของเขาดีขึ้น ครูอาจศึกษาสาเหตุจากสิ่งต่อไปนี้ เช่น

1. นักเรียนเข้ากับเพื่อนที่โรงเรียนไม่ได้ เข้ากับเพื่อนที่บ้าน ได้หรือไม่
2. นักเรียนคนนั้นเป็นนักเรียนใหม่ในชั้นหรือไม่
3. นักเรียนคนนั้นมีอายุแตกต่างจากเพื่อนร่วมชั้นมากน้อยเพียงใด
4. นักเรียนเกิดความสะเทือนใจในการที่ถูกเพื่อนทอดทิ้งหรือไม่

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การปรับตัวทางสังคมของเด็กเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการศึกษา การปรับตัวของเด็กขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เด็กพบจากการได้สัมผัสกับผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อม การที่ครูทราบว่าเด็กคนหนึ่งได้รับเลือกจากเพื่อนนั้น เท่ากับได้ทราบความต้องการทางสังคม ความสนใจและการตัดสินใจของเด็ก ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นประโยชน์แก่ครูที่จะศึกษาปัญหาการปรับตัวของเด็กในชั้นเรียน และครูสามารถช่วยเด็กให้ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นได้

ความสำคัญของเครื่องมือนี้ขึ้นอยู่กับคำตอบที่เที่ยงตรงและจริงจังของเด็ก และครูควรระลึกเสมอว่า แผนภาพสังคมมิติของเด็กกลุ่มหนึ่ง ๆ จะมีความแตกต่างกัน อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสิ่งแวดล้อมทางสังคม

การให้ปฏิบัติจริง (Situation Test)

เครื่องมือการวัดผลประเภทนี้เป็นการหาข้อมูลโดยการให้ปฏิบัติจริง เป็นการวัดความสามารถขั้นการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานหลังจากได้มีการเรียนการสอนแล้ว

หลักการให้คะแนนควรพิจารณา 3 ด้านคือ

1. ปริมาณของการปฏิบัติ ใช้เวลามาก-น้อยเพียงไร ปริมาณงานเหมาะสมกับเวลาหรือไม่
2. คุณภาพ หมายถึง ความถูกต้อง ความเรียบร้อย คุณค่าของผลงานนั้น
3. วิธีปฏิบัติ ถูกต้องตามขั้นตอนหรือไม่ เลือกใช้เครื่องมือ ได้เหมาะสมกับหน้าที่ของเครื่องมือ นั้น ๆ หรือไม่

ตัวอย่าง การวัดทักษะในการเขียนหรือการคัดลายมือ การวัดด้านปริมาณ ได้แก่ การเขียนได้เร็ว สามารถเขียนได้เสร็จก่อนคนอื่น โดยได้ปริมาณเท่ากัน หรือเขียนได้ในปริมาณที่มากกว่าในเวลาเท่ากัน

ด้านคุณภาพ ได้แก่ ความสามารถในการเขียนตัวอักษร ได้สวยงาม เว้นช่องไฟได้เหมาะสม เขียนถูกต้องตามอักขระวิธี เป็นต้น

ด้านวิธีปฏิบัติ ได้แก่ การวัดว่าเขียนพยัญชนะ ได้ถูกวิธีการหรือไม่ การจับปากกาเป็นต้น

การศึกษากรณี (Case Study)

หน้าที่ของครูอีกประการหนึ่ง คือ ต้องช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา หรือเด็กที่ไม่พัฒนาเหมือนคนอื่น โดยศึกษาถึงสาเหตุของปัญหานั้น ๆ การศึกษาเค้กรายบุคคล เป็นการศึกษาระวัติของเด็กอย่างละเอียด เช่น ญาติ - พี่น้อง การเรียน อุปนิสัย สุขนิสัยในการกินการนอนและสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ซึ่งข้อมูลบางส่วนอาจได้จากระเบียนสะสม การทดสอบวัดความสามารถทางสติปัญญา การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก นำข้อมูลที่ได้มาตีความหมายอย่างระมัดระวัง เพื่อดำเนินการแก้ไขและเมื่อทำการแก้ไขอย่างไรแล้ว ต้องคอยติดตามผลว่า ได้ผลดีขึ้นหรือไม่ ถ้าไม่ดีขึ้นอาจใช้วิธีการอื่นต่อไปเช่น ปรึกษาจิตแพทย์ ถ้ามีปัญหารุนแรงอาจมอบให้เป็นหน้าที่ของจิตแพทย์แก้ปัญหาต่อไป

การสร้างจินตนาการ (Projective Techniques)

เป็นวิธีการสำรวจทัศนคติ ความสนใจทางบุคลิกภาพ และแรงงูใจของบุคคล ซึ่งเป็นการวัดทางจิตวิทยามีประโยชน์โดยตรงกับจิตแพทย์ และนักจิตวิทยาใช้ในการค้นหาสภาพทางจิตใจด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ เพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไข โดยเฉพาะบุคคลที่มีสภาพจิตใจทางสังคมที่ไม่เหมาะสมให้ดีขึ้น วิธีการนี้มีหลักการพื้นฐานว่า “เมื่อบุคคลมีโอกาสที่จะแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเสรี บุคคลนั้นย่อมแสดงบุคลิกภาพของตนต่อปฏิกริยานั้น ๆ ด้วย”

การสร้างจินตนาการมีจุดประสงค์ให้บุคคลนั้นแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระต่อสถานการณ์และสิ่งเร้าที่จัดให้ รวมถึงการตอบคำถามอย่างสบายใจ เพราะไม่มีการให้คะแนนถูกหรือผิด โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับบุคลิกภาพของบุคคล ดังนี้

1. บุคคลจะแสดงบุคลิกภาพของตนออกมาได้ตรงกับสถานการณ์ อันเป็นสิ่งที่เรานั้น
เสมือนหนึ่งมีความหมายสำหรับตน โดยเฉพาะ

2. ปฏิกริยาที่ผู้รับการทดสอบแสดงออก โดยไม่ต้องอาศัยความรู้ สติปัญญา แต่แสดง
ให้เห็นถึงทัศนคติ ความรู้สึก และบุคลิกภาพของผู้ตอบ
เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างจิตนาการ ดังนี้

1. ภาพสิ่งเร้าทางตา ที่นิยมใช้ คือ

1.1 Thematic Apperception Test (T A T) เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยภาพชุดที่
ไม่ชัดเจน ให้ผู้ตอบบรรยายเหตุการณ์จากภาพนั้น ๆ ออกมาเป็นเรื่องราวตามความคิดของตนเอง

1.2 Rorschach Inkblot Test เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยภาพชุดจากหยดน้ำหมึก
ให้ผู้ตอบบรรยายว่า ภาพนั้นเป็นภาพอะไร ส่วนไหน มีลักษณะคล้ายอะไร

2. การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เป็นแบบทดสอบที่กำหนด คำนามและคำที่เกี่ยวข้องกับ
คำนาม ให้ผู้ตอบหาความสัมพันธ์ของคำเหล่านั้น เพื่อศึกษาความรู้สึก ทัศนคติ และอารมณ์ เช่น พ่อ
น่าเกลียด งู หนัก โศโศ น่ารัก

3. การแสดงออก เป็นวิธีการที่ให้ผู้ถูกทดสอบแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่าง ๆ
เช่น การเล่น การแสดงละครอย่างไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า การวาดภาพ การระบายสี วิธีนี้ได้ผลดี
โดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหาทางจิตใจ ซึ่งจะแสดงออกถึงความต้องการ ความสนใจอย่างเต็มที่เครื่องมือที่
ใช้ในการวัดบุคลิกภาพเหล่านี้เป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่มีคู่มือการใช้และมาตรฐานในการแปล
ความหมายพฤติกรรมแบบต่าง ๆ

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่าเครื่องมือวัดผลการศึกษามีหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะ
วิธีใช้ และประโยชน์ต่างกัน ผู้ใช้เครื่องมือวัดผลแต่ละชนิดมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบ
ลักษณะประโยชน์และข้อจำกัดต่าง ๆ ของเครื่องมือเหล่านั้นจึงจะสามารถใช้เครื่องมือวัดผลใน
การรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้บอกสภาพจริงของเด็กมากที่สุด

ลักษณะของเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ดี

เครื่องมือวัดผลทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล การใช้เครื่องมือที่ดีในการรวบรวมข้อมูล
ย่อมทำให้ได้ข้อมูลที่ดีมีคุณภาพ เชื่อถือได้ ซึ่งจะนำไปสู่การประเมินผลที่ดีด้วย เครื่องมือวัดผลที่ดี
มีลักษณะ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง แบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตาม
วัตถุประสงค์ ที่ต้องการจะวัด

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง แบบทดสอบที่สามารถให้คะแนนได้คงที่ ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้ง คือ เด็กเก่ง ได้คะแนนมาก เด็กอ่อนได้คะแนนน้อย เมื่อวัดซ้ำเด็กเก่งได้คะแนนมาก และเด็กอ่อนได้คะแนนน้อยเหมือนเดิม

3. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ความเหมาะสมในการนำแบบทดสอบไปใช้ มีความสะดวกสบายในการปฏิบัติการสอบ ได้แก่ การดำเนินการสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ การตรวจให้คะแนน การแปลผลและการนำผลไปใช้

4. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบ 3 ประการ คือ

4.1 คำถามชัดเจน อ่านคำถามแล้วเข้าใจตรงกัน

4.2 ตรวจให้คะแนนเป็นมาตรฐานเดียวกัน

4.3 แปลความหมายของคะแนนเป็นอย่างเดียวกัน

5. ความยุติธรรม (Fair) หมายถึง แบบทดสอบที่ให้ความเสมอภาคแก่นักเรียนทุกคน ตามในเรื่องที่เรียน ไปแล้ว ไม่เปิดโอกาสให้เด็กเก่งใช้ไหวพริบเฉาได้ถูก หรือเด็กอ่อนเก่งข้อสอบได้

6. คำถามขั้วๆ (Exemplary) หมายถึง แบบทดสอบที่คำถามมีลักษณะท้าทายให้ออกยาคิด ออกยาคทำ การใช้รูปภาพเป็นคำถาม ทำให้ข้อสอบน่าสนใจมากขึ้น

7. ถามจำเพาะเจาะจง (Specification) หมายถึง แบบทดสอบที่มีคำถามชัดเจน เฉพาะเรื่อง นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจทันทีว่า ต้องการให้ตอบอย่างไร

8. ถามลึกซึ้ง (Searching) หมายถึง แบบทดสอบที่วัดพฤติกรรมที่สูงกว่าความจำ พยายามให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ฯลฯ

9. ระดับความยาก (Difficulty) หมายถึง แบบทดสอบที่ข้อสอบแต่ละข้อมีนักเรียนตอบถูกประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมด ข้อสอบที่ยากมากหรือง่ายมาก ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เพราะเปรียบเทียบความแตกต่างของเด็กไม่ได้

10. อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง แบบทดสอบที่สามารถแยกนักเรียนเก่ง – อ่อน ออกจากกันได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน นั่นคือต้องการคำถามที่นักเรียนเก่งตอบถูก นักเรียนอ่อนตอบผิด

ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งยังมีประโยชน์ในการตรวจสอบคุณภาพการสอน ของครู จึงนับว่ามีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาได้มี ผู้กล่าวถึง ประโยชน์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนดังนี้

เมห์เรนส์ และ เลห์มันน์ (Mehrens & Lehmann, 1973 : 10) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อครู ช่วยให้ทราบพฤติกรรมของนักเรียน ปรับปรุงกระบวนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประกอบการตัดสินใจของครู เป็นต้น

2. ประโยชน์ต่อนักเรียน ช่วยกระตุ้นเป็นข้อมูลย้อนกลับให้การเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ

3. ประโยชน์ต่อการแนะแนวในด้านต่างๆ ให้แก่นักเรียนและครู

4. ประโยชน์ต่อการบริหารเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร เป็นต้น
สมนึก ภัททิษณี (2546) กล่าวว่า กระบวนการวัดผลการศึกษาคืออาศัยงบประมาณ เวลา แรงกาย และพลังความคิดทั้งในส่วนของครูผู้สอน และนักเรียนในฐานะผู้ถูกวัด ประโยชน์ที่พึงได้จากการดำเนินงานจะคุ้มค่าเพียงใด เป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึง ประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีดังนี้

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. ช่วยให้นักเรียนได้ทราบว่าตนเองมีความรู้ความสามารถเด่น-ค้อย เพียงใด มีความสามารถอยู่ในระดับใด และหากมีข้อบกพร่องจะได้ปรับปรุงแก้ไข
2. ช่วยให้นักเรียนเห็นความสามารถและความถนัดของตนเอง ทำให้เข้าใจตนเองยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนและเข้าใจบทเรียนเพิ่มขึ้น

ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

1. เป็นข้อมูลให้ครูได้เตรียมการเรียนการสอน ได้ดียิ่งขึ้น
2. ช่วยให้ครูได้รู้จักนักเรียนในด้านต่าง ๆ ละเอียดยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้ครูสามารถรายงานผลการศึกษาให้นักเรียน ผู้ปกครอง อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และสถาบันการศึกษาที่นักเรียนจะไปเรียนต่อทราบ

ประโยชน์ต่อฝ่ายแนะแนว

1. ฝ่ายแนะแนวจะนำผลการเรียนไปประกอบการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียน
2. ช่วยให้ฝ่ายแนะแนวแนะนำการเรียน หรือแนะแนวอาชีพได้ถูกต้อง
3. ช่วยให้ฝ่ายแนะแนว เสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนต่อผู้บริหาร

ประโยชน์ต่อฝ่ายบริหาร

1. ช่วยในการวางแผนการเรียนการสอน และการบริหาร โรงเรียนให้ถูกต้องยิ่งขึ้น เช่น การจัดครูเข้าชั้น การส่งเสริมการสอนเด็กเรียนซ้ำ การจัดการสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

2. ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ การเลื่อนชั้น การรับนักเรียนเข้าใหม่ การจัดชั้นเรียน และแนวทางการใช้หลักสูตร

พิชิต ฤทธิจรูญ (2548) กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินผลที่สำคัญ คือ มุ่งนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลจากการประเมินจะคุ้มค่าน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้เกี่ยวข้องจะนำไปใช้กับใคร ในกิจการใด และอย่างไรซึ่งในที่นี้จะพิจารณาประโยชน์ของการประเมินดังนี้

ประโยชน์ต่อผู้เรียน

1. ทำให้เกิดการพัฒนาค้นเองในแนวทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากผลการประเมิน ความสามารถของตนเอง

2. ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้นเพื่อที่จะรักษามาตรฐานไว้และช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้นตามลำดับ

3. ทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะการสอบแต่ละครั้งทำให้ผู้เรียนต้องอ่านหนังสือทบทวนเนื้อหา มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

4. ทำให้ทราบจุดมุ่งหมายในการเรียนชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะก่อนสอนครูจะแจ้งจุดประสงค์ ที่จะประเมินให้ทราบ

ประโยชน์ต่อครู

1. ทำให้ครูได้ทราบผลการเรียนของผู้เรียนว่าเก่ง-อ่อนเพียงใด เพื่อหาทางช่วยเหลือ

2. ทำให้ครูทราบผลการบรรลุจุดประสงค์การเรียนของผู้เรียนว่า มีผู้เรียนผ่านจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพียงใดเทคนิควิธีสอนที่ครูใช้เหมาะสมเพียงใด อันจะนำไปสู่การปรับปรุงตนเองของครู

3. ผลการประเมินจะทำให้ครูใช้เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนยิ่งขึ้น

4. ช่วยให้ครูได้ตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบว่ามีความยากง่ายเพียงใด มีค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงเพียงใด

ประโยชน์ต่อผู้บริหาร

1. ทำให้ทราบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น มาตรฐานความสามารถของผู้เรียน มาตรฐานความสามารถของครู เป็นต้น
2. ใช้เป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ผู้ปกครองและประชาชนได้ทราบ
3. ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา พัฒนา และดำเนินงานบริหารโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

1. ทำให้ทราบความสามารถ หรือสมรรถภาพในการเรียนของบุตรหลาน
2. ช่วยทำให้ผู้ปกครองรู้จักและเข้าใจบุตรหลาน ได้ดียิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลสำหรับผู้ปกครองในการตัดสินใจเกี่ยวกับการทำงาน หรือการศึกษาของบุตรหลาน

ประโยชน์ต่อการแนะแนว

1. ใช้เป็นข้อมูลในการให้คำปรึกษา แนะนำ ผู้เรียนทั้งในด้านการเลือกอาชีพ การศึกษาต่อและปัญหาส่วนตัว
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับ โรงเรียนใช้ในการประชาสัมพันธ์หรือแนะนำโรงเรียน

ประโยชน์ต่อการวิจัย

1. เครื่องมือในการวัดและประเมินผลสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการทำวิจัยได้
2. ข้อมูลจากการวัดและประเมินผลสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยต่อไป กล่าวโดยสรุปการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลในทุก ๆ ฝ่าย กล่าวคือ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง รวมถึงพัฒนาการศึกษาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

แนวทางการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรก คือ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินผลกับการสอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใด การเรียนการสอนก็ขาดประสิทธิภาพ การประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

เช่นนี้เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Formative Assessment) ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน เป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาในการเก็บข้อมูล ผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถาม การระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้มติข้อสรุปของประเด็นที่กำหนด การใช้แฟ้มสะสมงาน การใช้ภาระงาน ที่เน้นการปฏิบัติ การประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) สิ่งสำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อพัฒนา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้การเรียนรู้พอกพูน แก้ไขความคิดความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายและพัฒนาตนได้ จุดมุ่งหมายประการที่สอง คือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็น การประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) ซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ เมื่อเรียนจบหน่วย การเรียน จบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียน ให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ ในการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องให้ออกาสผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 2)

1. หลักการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตรนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ สถานศึกษาจึงควรกำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 4-5)

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผล
การเรียนรู้

3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/
ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินการอ่าน
คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน
ต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียน ได้อย่าง
รอบด้านทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรมและเจตคติ เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด
ธรรมชาติวิชา และระดับชั้นของผู้เรียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรง ยุติธรรม และ
เชื่อถือได้

5. การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต
พฤติกรรมการเรียนรู้การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน
ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้

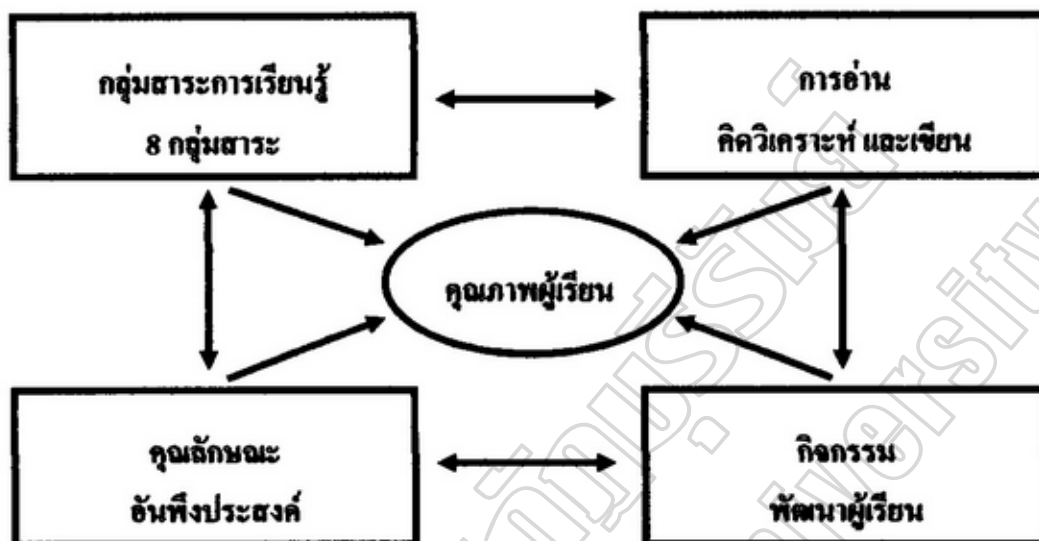
7. ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและระหว่างรูปแบบการศึกษา
ต่าง ๆ

8. ให้สถานศึกษาจัดทำและออกเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมิน
ผลการเรียนรู้ รายงานผลการเรียน แสดงวุฒิการศึกษาและรับรองผลการเรียนของผู้เรียน

2. องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดหมาย สมรรถนะ
สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบ
ทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถใน
การแข่งขันในเวทีระดับโลก กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่กำหนด
ในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มีความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน มีคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ ดังแผนภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายวิชาบนพื้นฐานของตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐานและผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม ตามที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน โดยวัดและประเมินการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน สังเกตพัฒนาการและความประพฤติของผู้เรียน สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม ผู้สอนควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง เช่น การประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินจากโครงการ หรือการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ ควบคู่ไปกับการใช้การทดสอบแบบต่าง ๆ อย่างสมดุล ต้องให้ความสำคัญกับการประเมินระหว่างเรียนมากกว่าการประเมินปลายปี/ปลายภาค และใช้เป็นข้อมูลเพื่อประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและการจบการศึกษา ระดับต่าง ๆ

2. การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน

การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสาร และสื่อต่าง ๆ เพื่อหาความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ ความสุนทรีย์ และประยุกต์ใช้ แล้วนำเนื้อหาสาระที่อ่านมาคิดวิเคราะห์ นำไปสู่การแสดงความคิดเห็น การสังเคราะห์ สร้างสรรค์ การแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ และถ่ายทอดความคิดนั้นด้วยการเขียนที่มีสำนวนภาษาถูกต้อง มีเหตุผลและลำดับขั้นตอนในการนำเสนอสามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่าน

ได้อย่างชัดเจนตามระดับความสามารถในแต่ละระดับชั้น กรณีผู้เรียนมีความบกพร่องในกระบวนการด้านการเห็นหรือที่เกี่ยวข้องทำให้เป็นอุปสรรคต่อการอ่าน สถานศึกษาสามารถปรับวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายนั้น การประเมินการอ่าน ทิศวิเคราะห์ และเขียน สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสรุปผลเป็นรายปี/รายภาค เพื่อวินิจฉัยและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและประเมินการเลื่อนชั้น ตลอดจนการจบการศึกษาในระดับต่าง ๆ

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 คุณลักษณะ ในการประเมินให้ประเมินแต่ละคุณลักษณะ แล้วรวบรวมผลการประเมินจากผู้ประเมินทุกฝ่าย และแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาสู่การสรุปผลเป็นรายปี/รายภาค และใช้เป็นข้อมูลเพื่อประเมินการเลื่อนชั้นและการจบการศึกษาในระดับต่าง ๆ

4. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียนและเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม และใช้เป็นข้อมูลประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและการจบการศึกษาในระดับต่าง ๆ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ

1. กิจกรรมแนะแนว
2. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
3. กิจกรรมนักเรียน
  - ลูกเสือ เนตรนารี ยุวอากาศผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร
  - ชุมนุม/ชมรม

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.1 เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม ตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐานผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน ทิศวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

3.2 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษา

1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่เกิน 81 หน่วยกิต โดยเป็น รายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็น รายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต

3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามที่สถานศึกษากำหนด

5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามที่สถานศึกษากำหนด

3.3 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต โดยเป็น รายวิชาพื้นฐาน 41 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็น รายวิชาพื้นฐาน 41 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต

3) ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามที่สถานศึกษากำหนด

5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามที่สถานศึกษากำหนด

4. การเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนจากสถานศึกษาได้ในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคัน และ การขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อการศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้

ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันทางศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพการจัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นต้น

การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน หรือต้นภาคเรียนที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม

การพิจารณาการเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษาและเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ความสามารถของผู้เรียน
2. พิจารณาจากความรู้ความสามารถของผู้เรียน โดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ
3. พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง

การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการการเทียบโอนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่ควรเกิน 5 คน โดยมีแนวทางในการเทียบโอน ดังนี้

1) กรณีผู้ขอเทียบโอนมีผลการเรียนมาจากหลักสูตรอื่นให้นำรายวิชาหรือหน่วยกิตที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์/เนื้อหาที่สอดคล้องกัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มาเทียบโอนผลการเรียน และพิจารณาให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับเทียบโอน

2) กรณีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ให้พิจารณาจากเอกสารหลักฐาน (ถ้ามี) โดยให้มีการประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับเทียบโอน

3) กรณีการเทียบโอนนักเรียนที่เข้าโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักการและแนวปฏิบัติการเทียบชั้นการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการแลกเปลี่ยน

แนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษาในระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการ (สิงหาคม 2549) วิธีการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตามหลักการและแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา ประกาศ ณ วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2550

5. การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมิน และจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

5.1 จุดมุ่งหมายการรายงานผลการเรียน

- 1) เพื่อแจ้งให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน
- 2) เพื่อให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาการเรียนของผู้เรียน
- 3) เพื่อให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการเรียน กำหนดแนวทางการศึกษาและการเลือกอาชีพ
- 4) เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ในการออกเอกสารหลักฐานการศึกษา ตรวจสอบและรับรองผลการเรียนหรือวุฒิทางการศึกษาของผู้เรียน
- 5) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.2 ข้อมูลในการรายงานผลการเรียน

- 1) ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย เวลาเรียน ผลการประเมินความรู้ ความสามารถพฤติกรรมกรเรียน ความประพฤติ และผลงานในการเรียนของผู้เรียน เป็นข้อมูลสำหรับรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง ได้รับทราบความก้าวหน้าความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาผู้เรียน
- 2) ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค ผลการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้รายปี/รายภาค โดยรวมของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด การตัดสินใจเลื่อนชั้นและการซ่อมเสริมผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องให้ผ่านระดับชั้น และเป็นข้อมูลในการออกเอกสารหลักฐานการศึกษา

3) ข้อมูลระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนด้วยแบบประเมินที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำขึ้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สำคัญในระดับชั้นที่นอกเหนือจากการประเมินคุณภาพระดับชาติ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องใช้วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียนและสถานศึกษา

4) ข้อมูลระดับชาติ ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนด้วยแบบประเมินที่เป็นมาตรฐานระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานระดับชาติ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องใช้วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษา และประเทศชาติ รวมทั้งนำไปรายงานในเอกสารหลักฐานการศึกษาของผู้เรียน

5) ข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการแนะแนว และจัดระบบการดูแลช่วยเหลือ เพื่อแจ้งให้ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูล โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการอย่างถูกต้อง เหมาะสม รวมทั้งนำไปจัดทำเอกสารหลักฐานแสดงพัฒนาการของผู้เรียน

ภารกิจของสถานศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1 กรอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเหมาะสมกับสภาพบริบทของตนเองแล้ว ภารกิจต่อไป คือ วางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียนสำหรับผู้สอน โดยในการประเมินความรู้และทักษะต่าง ๆ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรบูรณาการไปพร้อม ๆ กับการประเมินการอ่าน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และเขียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนดำเนินการนั้น นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะ

ชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยสมรรถนะสำคัญทั้ง 5 ประการนั้น ควรเป็นผล การประเมินองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กับการประเมินคุณลักษณะอื่น ๆ

2 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมี แนวทางการดำเนินการ ดังนี้

2.1 สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดและประเมินผลให้ครบองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ตามแนวทางและวิธีการของการวัดและประเมินผลแต่ละองค์ประกอบ และกำหนดเอกสารบันทึก ผลการประเมินให้สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผล

2.2 ให้ครูผู้สอนนำผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบบันทึกลงในเอกสารบันทึก ผลการประเมินตามที่สถานศึกษากำหนดและนำเสนอผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมิน

2.4 ให้มีการรายงานความก้าวหน้าผลการพัฒนาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ และรายงานสรุปผลการเรียนปลายปี/ปลายภาค

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดวิธีการและมอบหมายผู้รับผิดชอบ ปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนที่ได้ผลการเรียนซ้ำรายวิชาหรือซ้ำชั้น

2.6 สถานศึกษากำหนดแนวทางในการกำกับ ติดตามการบันทึกผลการประเมิน ใน เอกสารหลักฐานการศึกษา ทั้งแบบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และแบบที่สถานศึกษากำหนด

แนวทางการวัดและประเมินผลองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ เป็นการประเมิน ความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ทักษะการคิดที่กำหนดอยู่ในตัวชี้วัดในหลักสูตร ซึ่งจะนำไปสู่ การสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ต่อไป ภารกิจของสถานศึกษาใน การดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดสัดส่วนคะแนนระหว่างเรียนกับคะแนนปลายปี/ปลายภาค โดยให้ ความสำคัญของคะแนนระหว่างเรียนมากกว่าคะแนนปลายปี/ปลายภาค เช่น 60 : 40 , 70 : 30, 80 : 20 เป็นต้น

2. กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน โดยพิจารณาความเหมาะสมตามระดับ ชั้นเรียน เช่น ระดับประถมศึกษาอาจกำหนดเป็นระดับผลการเรียน หรือระดับคุณภาพการปฏิบัติ ของผู้เรียน เป็นระบบตัวเลขระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ หรือระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อน มาตรฐาน สำหรับระดับมัธยมศึกษากำหนดเป็นระดับผลการเรียน 8 ระดับ และกำหนดเงื่อนไข

ต่าง ๆ ของผลการเรียน เช่น การประเมินที่ยังไม่สมบูรณ์ (ร) การไม่มีสิทธิเข้ารับการสอบปลายภาค (มส) เป็นต้น นอกจากนี้ สถานศึกษาอาจกำหนดคุณลักษณะของความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละชั้นปีเป็นระดับคุณภาพเพิ่มอีกก็ได้

3. กำหนดแนวปฏิบัติในการสอนซ่อมเสริมระหว่างเรียน กรณีผู้เรียนมีผลการประเมินตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. กำหนดแนวปฏิบัติในการสอนซ่อมเสริม การสอบแก้ตัว กรณีผู้เรียนมีระดับผลการเรียน “๐” หรือมีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ และแนวดำเนินการกรณีผู้เรียนมีผลการเรียนที่มีเงื่อนไข คือ “ร” หรือ “มส”

5. กำหนดแนวปฏิบัติในการอนุมัติผลการเรียน

6. กำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง

2. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ถือเป็นความสามารถหลักที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วยกระบวนการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องตรวจสอบว่า ความสามารถดังกล่าวเกิดขึ้นแล้วหรือยัง เนื่องจากการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่าง ๆ กระบวนการตรวจสอบความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นทั้งความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ จะดำเนินการไปด้วยกันในกระบวนการ

หลักการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

1. เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนและประเมินเพื่อการตัดสินใจเลื่อนชั้นและจบการศึกษาระดับต่าง ๆ

2. ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการได้แสดงออกซึ่งความสามารถดังกล่าวอย่างเต็มตามศักยภาพและทำให้ผลการประเมินที่ได้มีความเชื่อมั่น

3. การกำหนดภาระงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ควรสอดคล้องกับขอบเขตและประเด็นการประเมินที่กำหนด

4. ใช้รูปแบบ วิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินที่ได้จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

5. การสรุปผลการประเมินเพื่อรายงาน เน้นการรายงานคุณภาพของความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน เป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน

แนวดำเนินการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นกระบวนการอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ การพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน สถานศึกษาอาจดำเนินการตามกระบวนการต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของสถานศึกษา ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนครูผู้สอนผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนนักเรียน เพื่อ กำหนดแนวทางในการพัฒนา ประเมิน ปรับปรุงแก้ไข และตัดสินผลการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนรายปี (ระดับประถมศึกษา) รายภาค(ระดับมัธยมศึกษา) และจบ การศึกษาแต่ละระดับ
2. ศึกษานิยามหรือความหมายของความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียน กำหนดขอบเขตและตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนให้ สอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา
3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันศึกษาหลักการประเมิน และพิจารณากำหนดรูปแบบ วิธีการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของสถานศึกษา
4. กำหนดแนวทางการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนให้สอดคล้องกับขอบเขตและตัวชี้วัดที่กำหนดในข้อ 2 และกำหนดระดับคุณภาพหรือ เกณฑ์ใน การประเมินเป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน เพื่อใช้ในการตัดสินผลรายปี (ระดับประถมศึกษา) รายภาค (ระดับมัธยมศึกษา) และจบการศึกษาแต่ละระดับ
5. ดำเนินการพัฒนา ประเมิน และปรับปรุงแก้ไขความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง
6. สรุปและตัดสินผลการประเมิน บันทึกและรายงานผลการประเมิน ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน ต่อผู้เกี่ยวข้อง (แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553 : 37 -39)

ภารกิจของผู้สอนด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- 1 ความหมายและความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551กำหนดระดับของการดำเนินงานไว้เป็น 4 ระดับ คือ การวัดและประเมินระดับ

ชั้นเรียน การวัดและประเมินระดับสถานศึกษา การวัดและประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา การวัดและประเมินระดับชาติ ระดับที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้น้อมมากที่สุด และเป็นหัวใจของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน คือ การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน

คำศัพท์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนมีความหมายแตกต่างกัน แต่บางคนนำมาใช้ในความหมายเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันจึงให้นิยามคำศัพท์ต่าง ๆ ไว้ดังนี้

การวัด (Measurement) หมายถึง การกำหนดตัวเลขให้กับวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน การจะได้มาซึ่งตัวเลขนั้น อาจต้องใช้เครื่องมือวัด เพื่อให้ได้ตัวเลขที่สามารถแทนคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการวัด

การประเมิน (Assessment) หมายถึง กระบวนการเก็บข้อมูล ทัศนคติ ความมั่นใจ และใช้ข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบของผู้เรียน ที่ทำในภาระงาน/ชิ้นงาน ว่าผู้เรียนรู้อะไร สามารถทำอะไรได้ และจะทำต่อไปอย่างไรด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

การประเมินค่า/การตัดสิน (Evaluation) หมายถึง การนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดหลาย ๆ อย่างมาเป็นข้อมูลในการตัดสินผลการเรียน โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) ที่สถานศึกษากำหนดเพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าผู้เรียนมีความเก่งหรืออ่อนเพียงใด บรรลุเป้าหมายที่ต้องการมากน้อยเพียงใดซึ่งคือการสรุปผลการเรียนนั่นเอง

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom Assessment) หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ ทัศนคติ ความมั่นใจ ข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด นำผลที่ได้มาตีค่าเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดในดัชนีวัดของมาตรฐานสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ข้อมูลที่ได้ก็นำไปใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้า จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงให้แก่ผู้เรียน การตัดสินผลการเรียนรู้รายบุคคลในเรื่อง หรือหน่วยการเรียนรู้หรือในรายวิชาและการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนการสอนของครู

โดยผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนจะเป็นข้อมูลสะท้อนให้ผู้สอนทราบถึงผลการจัดการเรียนการสอนของตนและพัฒนาการของผู้เรียน ดังนั้น ข้อมูลที่เกิดจากการวัดและประเมินที่มีคุณภาพเท่านั้นจึงจะสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี ตรงตามเป้าหมาย และคุ้มค่าต่อการปฏิบัติงาน ผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพจริง จะได้นำไปกำหนดเป้าหมายและวิธีการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนจึง

จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างดั่งแท้ในหลักการ แนวคิด วิธีดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เพื่อสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและออกแบบ การวัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่มีความถูกต้องยุติธรรม เชื่อถือได้ มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

การวัดและประเมินการเรียนรู้ไม่มีคุณภาพ จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดข้อมูลสำคัญ ในการสะท้อนผลการดำเนินการจัดการศึกษาทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ คณาจารย์ส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดข้อมูลสำคัญในการสะท้อนผลและสภาพความสำเร็จเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย ส่งผลให้การวางแผนกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนระยะต่อไป ไม่สามารถสร้างความมั่นใจได้ว่า จะสอดคล้องกับสภาพปัญหา และมีความเหมาะสมกับระดับความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนใน ระยะที่ผ่านมา (แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553.

2 ประเภทของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จำแนกตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ก่อน เรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน มี 4 ประเภท ซึ่งมีความแตกต่างกันตามบทบาท จุดมุ่งหมาย และ วิธีการวัดและประเมิน ดังนี้

1) การประเมินเพื่อจัดวางตำแหน่ง (Placement Assessment) เป็นการประเมินก่อน เริ่มเรียนเพื่อต้องการข้อมูลที่แสดงความพร้อม ความสนใจ ระดับความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ต่อการเรียนเพื่อให้ผู้สอนนำไปใช้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ วางแผน และออกแบบ กระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม และรายชั้นเรียน

2) การประเมินเพื่อวินิจฉัย (Diagnostic Assessment) เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อค้นหา ว่าผู้เรียนรู้อะไรมาบ้างเกี่ยวกับสิ่งที่จะเรียน สิ่งที่อยู่ก่อนนี้ถูกต้องหรือไม่ จึงเป็นการใช้ในลักษณะ ประเมินก่อนเรียน นอกจากนี้ยังใช้เพื่อหาสาเหตุของปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นรายบุคคลที่มักจะเป็นเฉพาะเรื่อง เช่น ปัญหาการออกเสียงไม่ชัด แล้วหาวิธีปรับปรุงเพื่อให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาและเรียนรู้ขั้นต่อไป วิธีการประเมินใช้ได้ทั้งการสังเกต การพูดคุย สอบถาม หรือการใช้แบบทดสอบก็ได้

3) การประเมินเพื่อการพัฒนา (Formative Assessment) เป็นการประเมินเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดการเรียนการสอน โดยมีใช้ใช้แค่การทดสอบระหว่างเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างเดียว แต่เป็นการที่ครูเก็บข้อมูลการเรียนรู้

ของผู้เรียนอย่างไม่เป็นทางการด้วย ขณะที่ให้ผู้เรียนทำภาระงานตามที่กำหนด ครูสังเกต ชักถาม จดบันทึก แล้ววิเคราะห์ข้อมูลว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ จะต้องให้ผู้เรียนปรับปรุงอะไร หรือ ผู้สอนปรับปรุงอะไร เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด การประเมิน ระหว่างเรียนดำเนินการ ได้หลายรูปแบบ เช่น การให้ข้อเสนอแนะข้อสังเกตในการนำเสนอผลงาน การพูดคุยระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล การสัมภาษณ์ตลอดจนการวิเคราะห์ ผลการสอบ เป็นต้น (แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553 : 72 – 75)

4) การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) มักเกิดขึ้นเมื่อจบ หน่วยการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามตัวชี้วัด และยังใช้เป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบกับประเมินก่อนเรียน ทำให้ทราบพัฒนาการของผู้เรียน การประเมินสรุปผล การเรียนรู้ยังเป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตอนปลายปี/ปลายภาคอีกด้วย การประเมิน สรุปผลการเรียนรู้ใช้วิธีการและเครื่องมือประเมิน ได้อย่างหลากหลาย โดยปกติมักดำเนินการอย่างเป็นทางการมากกว่าการประเมินระหว่างเรียน

2.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จำแนกตามวิธีการแปลความหมายผลการเรียนรู้ มี 2 ประเภทที่แตกต่างกันตามลักษณะการแปลผลคะแนน ดังนี้

1) การวัดและประเมินแบบอิงกลุ่ม (Norm-Referenced Assessment) เป็นการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้เพื่อนำเสนอผลการตัดสินความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดย เปรียบเทียบกันเองภายในกลุ่มหรือในชั้นเรียน

2) การวัดและประเมินแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Assessment) เป็น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อนำเสนอผลการตัดสินความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น (แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553 : 82)

3. วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้

วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบ ยุทธวิธี และ เครื่องมือประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยทั่วไปมี จุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ เพื่อรู้จักผู้เรียน เพื่อประเมินวิธีเรียนของผู้เรียน และเพื่อประเมิน พัฒนาการของผู้เรียน ผู้สอนสามารถเลือกใช้หรือคิดค้นวิธีการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับ จุดมุ่งหมายของการนำผลการประเมิน ไปใช้เพื่อตอบสนองความต้องการ 3 ประการ ดังกล่าวข้างต้น

3.1 วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลแบบเป็นทางการ (Formal Assessment)

เป็นการ ได้มาซึ่งข้อมูลผลการเรียนรู้ที่นิยมใช้กันมาแต่ดั้งเดิม เช่น วัดและประเมิน โดยการทดสอบ

และใช้แบบสอบหรือแบบวัด(Test) ที่ครูสร้างขึ้น โดยการเก็บข้อมูลดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ในการวัดและประเมินที่ได้ผลเป็นคะแนนและนำไปใช้ในการเปรียบเทียบ เช่น เปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อพัฒนาการหรือใช้เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ เมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้หรือรายวิชา

วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลแบบเป็นทางการเหมาะสำหรับการประเมินเพื่อตัดสิน มากกว่าที่จะใช้เพื่อประเมินพัฒนาการผู้เรียน หรือเพื่อหาจุดบกพร่องสำหรับนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างไรก็ตาม วิธีการและเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลผลการเรียนรู้แบบเป็นทางการให้ข้อมูลสารสนเทศในเชิงปริมาณ คือ ข้อมูลต้องได้มาจากวิธีการวัดที่ถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะข้อมูล เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง สามารถวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดและมีความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ผลการวัดมีความคงเส้นคงวา เมื่อมีการวัดซ้ำโดยใช้เครื่องมือคู่ขนานหรือเมื่อวัดในระยะเวลาใกล้เคียงกัน และวิธีการวัดมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบและเชื่อถือได้ (Acceptable)

3.2 วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลแบบไม่เป็นทางการ (Informal Assessment)

เป็นการได้มาซึ่งข้อมูลผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล จากแหล่งข้อมูลหลากหลายที่ครูผู้สอนเก็บรวบรวมตลอดเวลาวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาความพร้อมและพัฒนาการของผู้เรียน ปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสม และแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อันผู้เรียน ลักษณะของข้อมูลที่ได้นอกเหนือจากตัวเลขหรือข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว อาจเป็นข้อมูลบรรยายลักษณะพฤติกรรมที่ครูผู้สอนเฝ้าสังเกต หรือผลการเรียนรู้ในลักษณะคำอธิบายระดับพัฒนาการ จุดแข็งจุดอ่อน หรือปัญหาของผู้เรียนที่พบจากการสังเกต สัมภาษณ์ หรือวิธีการอื่น ๆ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ ผลการเรียนรู้ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ผลการพัฒนาพฤติกรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น มีความเหมาะสมกับวิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลแบบไม่เป็นทางการนี้ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียน ได้ยิ่งกว่าการประเมินแบบเป็นทางการ และเป็นวิธีการที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์และบริบท (แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553 : 83 -88)

4 หลักฐานการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน ได้กระทำ ลงมือปฏิบัติ แสดงความสามารถมิใช่เพียงการบอกความรู้ในเรื่องที่ได้

เรียนมา การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นมากกว่าการกำหนดความรู้หรือเรื่องที่จะต้องเรียน ดังนั้น เมื่อการเรียนการสอนถูกกำหนดด้วยกิจกรรม ผลงาน ภาระงานที่ให้ผู้เรียนทำ เพื่อแสดงพัฒนาการการเรียนรู้ตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดในแต่ละสาระการเรียนรู้ หลักฐานการเรียนรู้ (Evidence of Learning) จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรมว่ามีร่องรอย/หลักฐานใดบ้างที่แสดงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สัมพันธ์โดยตรงกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด โดยทั่วไปจำแนกหลักฐานการเรียนรู้เป็น 2 ประเภท คือ

4.1. **ผลผลิต** : รายงานที่เป็นรูปเล่ม สิ่งประดิษฐ์ แบบจำลอง แผนภูมิ แฟ้มสะสมงาน ผังมโนทัศน์การเขียนอนุทิน การเขียนความเรียง คำตอบที่ผู้เรียนสร้างเอง โครงการ ฯลฯ

4.2. **ผลการปฏิบัติ** : การรายงานด้วยวาจา การสาธิต การทดลอง การปฏิบัติการ ภาคสนามการอภิปราย การจัดนิทรรศการ การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนของครู รายงานการประเมินตนเองของผู้เรียน ฯลฯ (แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553 : 89)

5 เกณฑ์การประเมิน (Rubrics) และตัวอย่างชิ้นงาน (Exemplars)

ประเมินตามภาระงานที่มีความซับซ้อนอย่างไรก็ดี รู้ได้อย่างไรว่าภาระงานนั้นดีเพียงพอแล้ว เช่น การนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนที่ต้องดูทั้งความถูกต้องของเนื้อหาสาระ กระบวนการที่ใช้ในการทำงานความสามารถในการสื่อสาร การใช้ภาษา การออกเสียง เป็นต้น คำตอบก็คือใช้เกณฑ์การประเมิน เพราะเกณฑ์การประเมินเป็นแนวทางให้คะแนนที่ประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ประเมินค่าผลการปฏิบัติของผู้เรียนในภาระงาน/ชิ้นงานที่มีความซับซ้อน เกณฑ์เหล่านี้คือสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรรู้และปฏิบัติได้ (แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553 : 89 – 90)

6 การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ก่อนอื่นให้ครูผู้สอนพิจารณาคำถาม 2 ข้อนี้

1. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนผู้เรียน เป็นการประเมินตามตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในการพัฒนาผู้เรียน อันประกอบด้วยความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีนั้นเป็นเป้าหมายการเรียนรู้

2. การประเมินผลการเรียนรู้ตามภาระงานที่เกิดจากการพัฒนาผู้เรียนตามตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ ที่จะนำไปให้ผู้เรียนได้พัฒนากรอบความคิดต่าง ๆ ของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอย่างเพียงพอ

การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนจึงควรใช้วิธีการประเมินที่เน้นการปฏิบัติ และ
 บูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ไม่ควรแยกประเมินต่างหากอีก แต่ทั้งนี้ครูผู้สอน
 ต้องตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญตามที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่ (แนวปฏิบัติการวัดและ
 ประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553 : 91)

7 กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช 2551 คือ (1) ผลการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ (2) ผลการเรียนรู้ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์
 และเขียน (3) ผลการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างน้อย 8
 ประการ และ (4) ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร 4 ประการดังกล่าวข้างต้น มีที่มาจากองค์ประกอบ 3 ด้าน
 คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะสำคัญที่สามารถนำมา
 อธิบายโดยสังเขปดังนี้ คือ

7.1 ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย

ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย หมายถึง ข้อมูล สารสนเทศ หลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึง
 ความสามารถด้านสติปัญญา 6 ด้าน คือ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์
 การประเมินค่า และการคิดสร้างสรรค์ โดยพฤติกรรมที่สะท้อนว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านพุทธิ
 พิสัย ได้แก่ การบอกเล่า อธิบาย หรือเขียนแสดงความคิดรวบยอดโดยการตอบคำถาม เขียนแผนภูมิ
 แผนภาพ นำเสนอแนวคิดขั้นตอนในการแก้ปัญหาการจัดการ การออกแบบประดิษฐ์หรือ
 สร้างสรรค์ชิ้นงาน เป็นต้น

7.2 ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย

ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย หมายถึง ข้อมูล สารสนเทศที่สะท้อนความสามารถ
 ด้าน การเรียนรู้ในการจัดการอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และเจตคติ โดย
 พฤติกรรมที่สะท้อนว่าผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย คือ ผู้เรียนมีการแสดงอารมณ์
 ความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามบรรทัดฐานของสังคม มีความสามารถในการ
 ตัดสินใจ เจริญจริยธรรม และมีค่านิยมพื้นฐานที่ได้รับการปลูกฝัง โดยแสดงพฤติกรรมที่สะท้อน
 ให้เห็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างน้อย 8 ประการตามที่หลักสูตรกำหนด

7.3 ผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย หมายถึง ข้อมูล สารสนเทศที่แสดงถึงทักษะ
 การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายซึ่งเกิดจากการประสานงาน
 ของสมองและกล้ามเนื้อที่ใช้งานอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน

ผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเจริญเติบโตในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียน ซึ่งเป็นพัฒนาการที่ครูต้องแสวงหาหรือคิดค้นเทคนิค วิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อใช้วัดและประเมินผล โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและเหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการวัดและประเมินที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูได้อย่างแท้จริง การประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร ซึ่งเป็นภารกิจของครูผู้สอน (แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. 2553 : 92-96)

เอกสารหลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เอกสารหลักฐานการศึกษาถือเป็นเอกสารสำคัญที่สถานศึกษาต้องจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของการจัดการศึกษา ดังนี้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดเอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
2. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

เอกสารแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์และรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

1. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เป็นเอกสารที่กระทรวงศึกษาธิการควบคุมและบังคับแบบ เพื่อใช้เป็นหลักฐานสำหรับการตรวจสอบยืนยัน และรับรองผลการเรียนของผู้เรียน สถานศึกษาต้องใช้แบบพิมพ์ของกระทรวงศึกษาธิการและดำเนินการจัดทำตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ.1) ประกาศนียบัตร (ปพ.2) และแบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ.3)
2. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น
  - 2.1 แบบบันทึกผลการเรียนประจำรายวิชา
  - 2.2 แบบรายงานประจำตัวนักเรียน
  - 2.3 ใบรับรองผลการเรียน
  - 2.4 ระเบียบสะสม

สภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ในหมวด 2 ว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา มาตรา 33 ความว่า การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้อัตนเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษามีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1)

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ประกอบด้วย 8 อำเภอ คือ อำเภอนางรอง อำเภอปะคำ อำเภอหนองกี่ อำเภอหนองหงส์ อำเภอ โนนสุวรรณ อำเภอ โนนดินแดง อำเภอละหานทราย และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวน โรงเรียนในสังกัด 238 โรง และ โรงเรียนเอกชน 14 โรง รวมทั้งสิ้น 252 โรง จำนวนนักเรียน 77,463 คน จำนวนบุคลากร 3,900 คน โรงเรียนในสังกัด การศึกษาตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้รับการสนับสนุนจากเขตพื้นที่การศึกษาดูกรอบที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้กำหนดภารกิจ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. 2552 : 3-4)

1 สภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้มอบหมายให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการวัดและประเมินผลตามบทบาทหน้าที่โดยสถานศึกษาจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาเพื่อให้ครูผู้สอน ได้ปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้สถานศึกษายังต้องเป็นผู้พิจารณาตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเพื่อเลื่อนชั้นหรือจบ การศึกษาดูเกณฑ์ที่กำหนดไว้ซึ่งในแต่ละสถานศึกษาอาจมีข้อปลีกย่อยแตกต่างกันบ้างตามความเหมาะสมหรือความต้องการของสถานศึกษานั้นๆ ดังนี้

1.1 ด้านกระบวนการบริหาร สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา

ผู้บริหารจะต้องดำเนินการออกคำสั่งแต่งตั้งครูฝ่ายวิชาการให้มีหน้าที่จัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและ

ประเมินผลทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.2 ด้านการวัดและประเมินผล 8 กลุ่มสาระ สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดให้มีการวัดและประเมินผล 8 กลุ่มสาระ โดยการประเมินความรู้ในเรื่องที่จะเรียนก่อนการเรียน เป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่จะทำการสอนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะในเรื่องที่จะเรียนนั้นมากน้อยเพียงไร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคน ใ้ว่าผู้เรียนได้เริ่มต้นเรื่องนั้นๆ โดยมีความรู้เดิมอยู่เท่าไร หลังจากนั้นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้กำหนด จัดให้มีการวัดและประเมินผลในระหว่างเรียนเป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่าสามารถบรรลุการเรียนรู้ที่คาดหวังตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดหรือไม่ หลังจากนั้นก็จัดให้มีการประเมินผลหลังเรียนเป็นการประเมินผู้เรียนในเรื่องที่ได้เรียนจบไปแล้วเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนที่คาดหวังหรือไม่ และเพื่อนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนเรียนทำให้ทราบว่า ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงไรซึ่งทำให้สามารถประเมินได้ว่า ผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ระดับใด

1.3 ด้านการวัดและประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าร่วมปฏิบัติในทุกช่วงชั้นการศึกษาเพื่อให้ได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพโดยมุ่งเน้นพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมและผู้เรียนทุกคนต้องผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนดจึงจะผ่านเกณฑ์การประเมินช่วงชั้น

1.4 ด้านการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะของผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนดขึ้นสำหรับพัฒนาผู้เรียน เป็นกรณีพิเศษเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษาและชุมชนโดยเน้นวิธีการประเมินเพื่อวินิจฉัยพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนซึ่งดำเนินการ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา กรรมการเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน

1.5 ด้านการวัดและประเมินผลการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนสื่อความ เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสารสื่อต่างๆแล้วนำมาสรุปเป็นความรู้ ความเข้าใจของตนเอง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที้อ่านซึ่งนำไปสู่ การแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์สร้างสรรค์ในเรื่องต่างๆและความสามารถในการถ่ายทอด ความคิดเห็นเหล่านั้นโดยเขียนสื่อความด้วยสำนวนของตนเองที่สะสมสติปัญญาความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์แก้ปัญหาและสร้างสรรค์จินตนาการอย่าง เหมาะสมและมีคุณค่าแก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติพร้อมด้วยประสบการณ์และทักษะใน การเรียนที่มีสำนวนภาษาถูกต้องมีเหตุผลและลำดับขั้นในการนำเสนอ สามารถสร้างความเข้าใจ แก่ผู้อื่นได้อย่างชัดเจน

2 การประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สิ่งที่ผู้สอนต้องทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ ผลการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ ผลการเรียนรู้ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างน้อย 8 ประการ และ ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร 4 ประการดังกล่าวข้างต้น มีที่มาจากองค์ประกอบ 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้าน ทักษะพิสัย โดยทั้ง 3 ด้านมีลักษณะสำคัญที่สามารถนำมาอธิบายโดยสังเขป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 102-103) ดังนี้คือ

2.1 ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย

ผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย หมายถึง ข้อมูล สารสนเทศ หลักฐานต่างๆ ที่ แสดงถึงความสามารถด้านสติปัญญา 6 ด้าน คือ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่าและการคิดสร้างสรรค์ โดยพฤติกรรมที่สะท้อนว่าผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ การบอกเล่าอธิบาย หรือเขียนแสดงความคิดรวบยอดโดยการตอบ คำถาม เขียนแผนภูมิ แผนภาพ นำเสนอแนวคิด ขั้นตอนในการแก้ปัญหา การจัดการ การออกแบบ ประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ชิ้นงาน เป็นต้น

2.2 ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย

ผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย หมายถึง ข้อมูล สารสนเทศที่สะท้อน ความสามารถด้าน การเรียนรู้ในการจัดการอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและ เจตคติ โดยพฤติกรรมที่สะท้อนว่าผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย คือ ผู้เรียนมีการแสดง อารมณ์ ความรู้สึกในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสมตามบรรทัดฐานของสังคม มีความสามารถ

ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและมีค่านิยมพื้นฐานที่ได้รับการปลูกฝังโดยแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างน้อย 8 ประการตามหลักสูตร

2.3 ผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย หมายถึง ข้อมูล สารสนเทศที่แสดงถึงทักษะ การปฏิบัติ งานเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย ที่เกิดจากการประสานงาน ของสมองและกล้ามเนื้อ ที่ใช้งานอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กันผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านที่ เกิดขึ้นจากการพัฒนาในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริงที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นพร้อม กับการเจริญเติบโตในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียน ซึ่งเป็นพัฒนาการที่ครูต้องแสวงหาหรือคิดค้น เทคนิค วิธีการและเครื่องมือต่างๆ เพื่อใช้วัดและประเมินผลโดยคำนึงถึงความสอดคล้องและ เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการวัดและประเมินที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ได้อย่างแท้จริง การประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน หลักสูตร ซึ่งเป็นภารกิจของผู้สอน

กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ผู้สอนควรปฏิบัติ (บัญชา แสนทวี. 2548 : 23) มีดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดจากหลักสูตรสถานศึกษา สัดส่วน คະแนนระหว่างเรียนกับคะแนนปลายปี/ปลายภาค เกณฑ์ต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนด ตลอดจนต้อง คำนึงถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้ง สมรรถนะต่างๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อนำไปบูรณาการ สอดแทรกในระหว่างการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงธรรมชาติรายวิชา รวมถึงจุดเน้นของสถานศึกษา

2. จัดทำโครงสร้างรายวิชาและแผนการประเมิน

- 2.1 วิเคราะห์ตัวชี้วัดในแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้แล้วจัดกลุ่มตัวชี้วัด เนื่องจากการวิเคราะห์ตัวชี้วัดจะช่วยผู้สอน ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนและ ประเมินให้ครอบคลุมทุกด้านที่ตัวชี้วัดกำหนด หากเป็นรายวิชาเพิ่มเติมให้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ตามที่สถานศึกษากำหนด

- 2.2 กำหนดหน่วยการเรียนรู้โดยเลือกมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่สอดคล้องสัมพันธ์ กันหรือประเด็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน ซึ่งอาจจัดเป็นหน่วยเฉพาะวิชา (Subject Unit) หรือหน่วยบูรณาการ (Integrated Unit) แต่ละหน่วยการเรียนรู้อาจนำการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาพัฒนาในหน่วยการเรียนรู้ด้วยก็ได้ ในขณะที่เดียวกันผู้สอนควรวาง แผนการประเมินที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ด้วย กรณีที่ตัวชี้วัดใดปรากฏอยู่หลายหน่วย

การเรียนรู้ ควรพัฒนาตัวชี้วัดนั้นในทุกหน่วยการเรียนรู้ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ก่อนบันทึกสรุปผล เพื่อสามารถประเมินผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม

2.3 กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ตามโครงสร้าง รายวิชาโดยคำนึงถึงความสำคัญของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ และสาระ การเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้

2.4 กำหนดภาระงานหรือชิ้นงานหรือกิจกรรมที่เป็นหลักฐานแสดงออกซึ่ง ความรู้ความสามารถที่สะท้อนตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ การกำหนดภาระงาน หรือชิ้นงาน อาจมี ลักษณะดังนี้

- 1) บูรณาการหลายสาระการเรียนรู้และครอบคลุมหลายมาตรฐาน การเรียนรู้หรือหลายตัวชี้วัด
- 2) สาระการเรียนรู้เดียวแต่ครอบคลุมหลายมาตรฐานการเรียนรู้ หรือ หลายตัวชี้วัด

2.5 กำหนดเกณฑ์สำหรับประเมินภาระงาน/ชิ้นงาน/กิจกรรม โดยใช้เกณฑ์ การประเมิน (Rubrics) หรือกำหนดเป็นร้อยละ หรือตามที่สถานศึกษากำหนด

2.6 สำหรับตัวชี้วัดที่ยังไม่ได้รับการประเมินโดยภาระงาน ให้เลือกวิธีการวัด และประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม

3. ชี้แจงรายละเอียดของการวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิธีการเครื่องมือ ภาระงาน เกณฑ์ คะแนน ตามแผนการประเมินที่กำหนดไว้

4. การจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ประเมินวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน ประเมินความก้าวหน้าระหว่าง เรียน และการประเมินความสำเร็จหลังเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ประเมินวิเคราะห์ผู้เรียน

การประเมินวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความรู้ ทักษะและความพร้อมด้านต่างๆ ของผู้เรียน โดยใช้ วิธีการที่เหมาะสมแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุง ซ่อมเสริม หรือเตรียมผู้เรียนทุกคน ให้มีความ พร้อมและมีความรู้พื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนประสบความสำเร็จ ในการเรียนได้เป็นอย่างดีและไม่นำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการพิจารณาตัดสินผลการเรียน มีแนวปฏิบัติดังนี้

- 1) วิเคราะห์ความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานของเรื่องที่จะเรียนรู้

2) เลือกวิธีการและเครื่องมือสำหรับประเมินความรู้และทักษะพื้นฐานอย่างเหมาะสม เช่น การใช้แบบทดสอบ การซักถามผู้เรียน การสอบถามผู้สอน การพิจารณาผล การเรียนเดิมหรือพิจารณาเพิ่มสะสมงาน (Portfolio) ที่ผ่านมา เป็นต้น

3) ดำเนินการประเมินความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้เรียน

4) นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน เช่น จัดการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ และเตรียมแผนจัดการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น

4.2 การประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียน

การประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียน เป็นการประเมินที่มุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนในการบรรลุมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้วางแผนไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและเกิดพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน การประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียนที่ดำเนินการอย่างถูกต้องหลักวิชาและต่อเนื่องจะให้ผลการประเมินที่สะท้อนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ และศักยภาพของผู้เรียนอย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ โดยผู้สอนเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติวิธีการประเมินที่เหมาะสม สำหรับการประเมินความก้าวหน้าระหว่างเรียน ได้แก่ การประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียน ได้แสดงให้เห็นว่ามี การพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นผลจากการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลได้หลากหลาย ดังนี้

1) เลือกวิธีและเครื่องมือการประเมินให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ เช่น การประเมินด้วยการสังเกต การซักถาม การตรวจแบบฝึกหัด การประเมินตามสภาพจริงการประเมินการปฏิบัติ เป็นต้น

2) สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับวิธีการประเมินที่กำหนด

3) ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4) นำผลไปพัฒนาผู้เรียน

4.3 การประเมินความสำเร็จหลังเรียน

การประเมินความสำเร็จหลังเรียน เป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียน ใน 2 ลักษณะ คือ

1) การประเมินเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ เป็นการประเมินผู้เรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ได้เรียนจบแล้ว เพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ พัฒนาการของผู้เรียนเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินวิเคราะห์ผู้เรียน ทำให้สามารถ ประเมินศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความสำเร็จภายหลังการเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข วิธีการเรียนของผู้เรียน การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน หรือซ่อมเสริมผู้เรียน ให้บรรลุตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้การประเมินความสำเร็จหลังเรียนนี้ จะสอดคล้องกับการประเมิน วิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน หากใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินชุดเดียวกันหรือคู่ขนาน กัน เพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียนได้ชัดเจน

2) การประเมินปลายปี/ปลายภาค เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุง แก้ไข ซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินตัวชี้วัด การประเมินปลายปี/ปลายภาคสามารถใช้ วิธีการและเครื่องมือประเมิน ได้อย่างหลากหลายและเลือกใช้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด อาจใช้ แบบทดสอบชนิดต่างๆ หรือประเมินโดยใช้ภาระงานหรือกิจกรรม โดยมีขั้นตอนหรือวิธีการดังนี้

- 1.1) เลือกวิธีการและเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล
- 1.2) สร้างเครื่องมือประเมิน
- 1.3) ดำเนินการประเมิน
- 1.4) นำผลการประเมินไปใช้ตัดสินผลการเรียน ส่งผลการเรียน

ซ่อมเสริมแก้ไขผลการเรียน

สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น นั้นผู้สอนที่รับผิดชอบต้องดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการ ตามบริบทที่เหมาะสมของสถานศึกษานั้น ๆ ผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนด จึงจะผ่านเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษา มีขั้นตอน การดำเนินการดังนี้

1. ศึกษากิจกรรมและเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามที่คณะกรรมการ ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษากำหนด

2. ออกแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามลักษณะของกิจกรรมนั้น

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาตามรูปแบบ วิธีการที่กำหนด

4. เลือกวิธีการ เครื่องมือให้สอดคล้องกับกิจกรรมการประเมินให้เหมาะกับลักษณะ ของกิจกรรม

5. สร้างเครื่องมือและกำหนดวิธีการประเมิน
6. ดำเนินการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
  - 6.1 เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
  - 6.2 ผลการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
7. สรุปผลประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
8. ส่งผลการประเมิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าในส่วนที่เกี่ยวข้องและนำมาประกอบการวิจัยดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

อัญชลี มีไชโย (2534) ได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษากระบวนการวัดและประเมินผล การเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนที่ 3 จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนมีการดำเนินงาน 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน ก่อนเริ่มการเรียนการสอน ครูจะประเมินผลก่อน เพื่อตรวจสอบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน ครูดำเนินการวัดผลรายจุดประสงค์เป็นระยะ ๆ โดยการใช้แบบทดสอบและการสอบปฏิบัติ การวัดผลระหว่างภาคนิยมใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบที่ครูช่วยกันสร้างขึ้น การประเมินพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ครูใช้การสังเกต

2. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน มีการวัดผลปลายภาคเรียน โดยใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบที่ครูสร้างขึ้น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียน ครูเคยศึกษามาบ้างแล้ว แต่ไม่มีประสบการณ์หรือความชำนาญอย่างละเอียดลึกซึ้ง ปัญหาและอุปสรรคด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูมีปริมาณงานที่รับผิดชอบมาก จึงมีความพร้อมค่อนข้างน้อยในด้าน การสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การพัฒนาสื่อการสอนและเครื่องมือวัดผล การเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ไพศาล คงภิรมย์ชั้น (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูโรงเรียนเซนต์หลุยส์ ฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากทำการประเมินผลก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบ

การประเมินระหว่างเรียน ครูส่วนมากใช้การประเมินด้วยวิธีการถามตอบระหว่างการทำกิจกรรม การเรียน การมอบหมายภาระงานให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล ให้ผู้เรียนแสดง สาทิต และการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด การปฏิบัติจากสถานการณ์ที่เป็นจริง การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ส่วนวิธีการที่ครูใช้น้อย ได้แก่ การทำโครงการรายบุคคล ส่วนการประเมินหลังเรียน ครูส่วนมากใช้แบบทดสอบในการประเมิน ครู โรงเรียนเซนต์หลุยส์มีสภาพปัญหาในการประเมินผลในด้านการประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระแนวทางในการปฏิบัติการประเมินผล การเรียนรู้ การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินการอ่าน ทิศวิเคราะห์ และเขียน และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ครู โรงเรียนเซนต์หลุยส์มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการสร้างเครื่องมือและการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล การเรียนรู้ และในด้านความช่วยเหลือในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการในด้านแบบปฏิบัติและวิธีการ ในการประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง

แก้วตา ฉัตรนุสรณ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการวัดและประเมินผล ของอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือในการวัดผลภาคทฤษฎี คือ แบบทดสอบแบบเลือกตอบ สำหรับการวัดผลภาคปฏิบัติ ใช้แบบบันทึกกิจกรรมและคุณภาพของ ผลงาน การวัดด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใช้แบบสังเกตและการวัดความรู้ความสามารถของ นักเรียน ส่วนใหญ่วัดระดับการนำไปใช้ การประเมินผลการเรียนจะทำภายหลังสิ้นสุดการสอนเพื่อ ใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและตัดสินผลการเรียนของนักเรียน สำหรับการตัดสิน ผลการเรียนใช้ทั้งแบบอิงกลุ่มและอิงเกณฑ์ และพบว่าอาจารย์ผู้สอนมีปัญหาการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและอาจารย์ผู้สอนที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอนและ กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน จะมีปัญหาของการวัดและประเมินผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ นอกจากนี้ยัง พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีปัญหาของการวัดและประเมินผลโดยพิจารณา ราย ด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติอาจารย์ที่มีเพศต่างกันและสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีปัญหา ในการวัดและประเมินผลต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเครื่องมือและบริการจากหน่วยงาน ไม่พบความแตกต่าง

เทียรชัช นาคกลัด (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจระเบียบ การประเมินผลการเรียนของครูใน โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา, เขตการศึกษา 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูที่มีประสบการณ์กับ ไม่มีประสบการณ์ทางการวัดผลประเมินผล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผลโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ครูที่มีลักษณะประสบการณ์ทางการวัดผลประเมินผลต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผลโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์กับ ไม่มีประสบการณ์ทางการวัดผลประเมินผล มีวิธีการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน (เกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผล) โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ครูที่มีลักษณะประสบการณ์ทางการวัดผลและประเมินผลต่างกัน มีวิธีการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน (เกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผล) โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผล กับ วิธีการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน (เกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผล) ของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. ครูที่สอนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 มีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน (เกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผล) โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และพบว่าครูมีปัญหามากที่สุด คือ ปัญหาเวลาสำหรับสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล โดยมีปัญหาการสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้คุณภาพดีสามารถวัดได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด เป็นลำดับที่ 2 ส่วนปัญหาที่ครูมีปัญหาน้อยที่สุดคือ การให้ระดับผลการเรียน

7. ครูที่มีประสบการณ์กับ ไม่มีประสบการณ์ทางการวัดผลประเมินผล มีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน (เกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผล) โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

8. ครูที่มีลักษณะประสบการณ์ทางการวัดผลประเมินผลต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน (เกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผล) โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

9. ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน (เกี่ยวกับหลักการและวิธีการประเมินผล) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในปัญหาการตรวจสอบความรู้และทักษะเบื้องต้นของนักเรียน การสอนซ่อมเสริมก่อนเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนต่อไป ความรู้ความเข้าใจในการนำจุดประสงค์มา

จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเลือกวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมิน วิธีการในการประเมินผลด้านบุคลิกภาพ ความรู้และทักษะในการวางแผนการประเมินผลปลายภาคเรียน วิธีการประเมินผลปลายเรียน การกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่านจุดประสงค์ เวลาสำหรับสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผลเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบความรู้ทักษะเบื้องต้น เวลาที่ใช้ในการประเมินผลระหว่าง การสอน เวลาที่ใช้ในการประเมินผลภายหลังการสอน และปริมาณเอกสารและตำราเพื่อให้ศึกษาด้านการประเมินผล และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัญหาเรื่องวิธีการในการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียน วิธีการในการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียน และการให้ระดับผลการเรียน

วิภารัตน์ หอมสุวรรณ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับเจตคติที่มีต่อการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่ในระดับปานกลาง และเจตคติอยู่ในระดับดี ความรู้และเจตคติต่อการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .416 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน และสอนในช่วงชั้นที่ต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูผู้สอนที่มีระดับอายุ วุฒิทางการศึกษาและกลุ่มสาระวิชาที่สอนต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่สอนในช่วงชั้นที่ต่างกัน พบว่ามีเจตคติต่อการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูผู้สอนที่มีระดับอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และกลุ่มสาระวิชาที่สอนต่างกัน พบว่ามีเจตคติต่อการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุจรรยา ใจหาญ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานของครู ด้าน การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการประเมินผลการเรียนตามกลุ่มสาระ ด้านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน และด้านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าระดับปฏิบัติงานของครู ด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2544 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตาม จำนวนคาบสอน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีจำนวนคาบสอนต่ำกว่า 20 คาบ/สัปดาห์ มีการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผล การเรียนมากกว่าครูที่มีจำนวนคาบสอน 20-25 คาบ/สัปดาห์ขึ้นไปในด้านการประเมินผล การเรียนตามกลุ่มสาระและด้านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่วนด้านการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน และด้านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพบว่าไม่แตกต่างกัน และ การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูด้านการวัดและประเมินผลหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนก ตามจำนวนรายวิชาสอน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู ที่มีรายวิชาสอน 2 รายวิชา/ปี/ภาค มีการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนมากกว่าครู ที่มีจำนวนรายวิชาสอน 3-5 รายวิชา/ปี/ภาค ในด้านการประเมินผลการเรียนตามกลุ่มสาระ ด้านการประเมินตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ การเขียน ส่วนด้านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

สาวาท ก่อเจดีย์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินงานด้านการวัดและ ประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามันทรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้การดำเนินงานเกี่ยวกับการ วัดและประเมินผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าสถานศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับการ จัดระบบการดำเนินงานด้านการประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการประเมิน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการ วัดและประเมินผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่ามิใช่ปัญหาที่บุคคลากรที่เกี่ยวข้องใน การจัดการศึกษา เพราะยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานวัดและประเมินผลการเรียน และการวัด และประเมินผลการเรียนไม่สอดคล้องตามสภาพที่แท้จริง แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานวัดและประเมินผลการเรียน เพื่อให้เข้าใจระบบการประเมินที่ตรงกัน เน้นการประเมินผลจากสภาพจริง

วิศิษฐ์ และอ้อม (2550 : 69-70) ได้ศึกษาการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินผลการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการประเมินผลการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และด้านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การเปรียบเทียบการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน พบว่าเมื่อจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ ประสพการณ์การสอน ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ครูที่มีความรู้มาก มีการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มากกว่าครูที่มีความรู้น้อยและปานกลาง และครูที่มีความรู้ปานกลาง มีการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มากกว่าครูที่มีความรู้ที่น้อย และเมื่อจำแนกตามทัศนคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านครูที่มีทัศนคติสนับสนุน มีการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มากกว่าครูที่มีทัศนคติคัดค้าน และเป็นกลาง และครูที่มีทัศนคติเป็นกลางมีการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มากกว่าครูที่มีทัศนคติคัดค้าน

กริชศมน รัตนโฆษา (2551 : 86-88) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ใน 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนต่อระดับการปฏิบัติด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสพการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

มะลิวัลย์ พูลเอียด (2553 : 85-86) ได้ศึกษาความรู้ และเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของครู

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 อยู่ในระดับดี ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูผู้สอนที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบและประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 อยู่ในระดับดี ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอนต่างกัน มีเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูผู้สอนที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบต่างกัน มีเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

มีนักวิจัยต่างประเทศ ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไว้หลายท่านดังนี้

เฮิร์มัน และชูแมน (Heam and Schuman, 1992 : Abstract) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการใช้แฟ้มสะสมผลงานประเมินผลการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษารัฐออลิงตัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาตั้งแต่เกรด 1 ถึงเกรด 5 จำนวน 324 คน ในวิชาคณิตศาสตร์และการเขียน โดยศึกษาใน 3 ประเด็นคือ ผลดีหรือประโยชน์ที่ได้รับ ตัวแปรต่างๆเกี่ยวกับตัวนักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อผลการใช้แฟ้มสะสมผลงานหรือไม่ และประเด็นสุดท้ายคุณภาพการประเมินโดยครูให้คะแนนนักเรียนทั้งด้านวิชาการและด้านสังคมโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน นักเรียนแต่ละคน นอกจากงานแล้วยังประกอบด้วย แบบประเมินตนเอง บันทึกข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวนักเรียน การรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ใช้แบบสอบถามครู การสัมภาษณ์ การเขียนชั้นเรียนผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่หนึ่ง ในการนำไปใช้ในห้องเรียนจะใช้ได้ผลดีมากถ้าทีมงานร่วมมือกันในการพัฒนา ประเด็นที่สอง แฟ้มสะสมผลงานจะมีคุณค่าแตกต่างกันตามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกันกับตัวแปรนักเรียนเหมือนการวัดผลวิธีอื่น และประเด็นที่สามการประเมินผลวิธีนี้มีความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นและความยุติธรรมเหมือนกับการวัดผลโดยวิธีอื่นๆ และมีหลักฐานว่ามีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

เคลม (Klem. 1996 : 120) ได้วิจัยเรื่องการสำรวจกรณีศึกษาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างการประเมินสภาพจริงในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมมากับการประเมินจากการประเมินจากการเรียนในสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันระดับสูง ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของการวัดผลการวัดผลจากสภาพจริงในการเรียนของผู้เรียนนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการในการเลือกเนื้อหาที่มีความหมายต่อชีวิตผู้เรียนมาบูรณาการกันเข้าแล้วทำการวัดผลสภาพจริงของนักเรียน ซึ่งอยู่ในขณะที่ทำการเรียนการสอนในโรงเรียน จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นั้นพบว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นั้นเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบการพัฒนาในด้านต่างๆของผู้เรียน มีรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย

แมกจี (Mcgee. 1998 : 1030-A ; อ้างถึงใน ทศนีย์ สิงห์วงศ์. 2547 : 60) ได้ศึกษาการประเมินในสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาในจอร์เจีย โดยการตรวจสอบขอบเขตของการประเมินตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาในจอร์เจีย การวิเคราะห์ปัจจัยจำเพาะคือสถานะทางสังคม เศรษฐกิจของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และที่ตั้ง เครื่องมือสำรวจเรียกว่าการใช้ประโยชน์ของการประเมินตามสภาพจริงในชั้นเรียนทั้งสิ้น 66 โรงเรียนและโรงเรียนในจอร์เจียได้พิสูจน์การใช้เครื่องมือประเมินตามสภาพจริงกับรายวิชาต่างๆ ได้รูปแบบที่หลากหลาย การประเมินตามสภาพจริงคือเครื่องมือการดำเนินงานนำไปสู่ระดับเกรดและใช้กับนักเรียนหลายๆกลุ่ม อย่างไรก็ตามไม่มีตัวบ่งชี้ที่จะเลือกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับที่การประเมินตามสภาพจริงถูกนำมาใช้

กัสซีและไรท์ (Gussie and Wright. 1999 : Abstract) ได้ศึกษา การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนในโรงเรียนเขตพื้นที่ เค-8 ในนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกาโดยได้ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 262 คน ผู้บริหารโรงเรียน 109 คน แบบสอบถามได้ถามเกี่ยวกับการประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน พบว่าครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนมีความเชื่อมั่นต่อการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานว่าเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการปฏิบัติจริงในโรงเรียนและการประเมินตามสภาพจริงก็จะประสบความสำเร็จและการพิจารณาว่าจะประสบความสำเร็จนั้น แฟ้มสะสมผลงานถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะบรรจุข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังพบว่า สิ่งสำคัญสำหรับครูและผู้บริหารคือจะต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับกระบวนการใช้แฟ้มสะสมผลงานมาเป็นเครื่องมือในการประเมินอีกด้วย

จากผลวิจัยในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนมาแล้วหลายเรื่อง เชื่อว่าด้านการวางแผนและด้านการเตรียมการ

ด้านการปฏิบัติ และด้านการนิเทศติดตามประเมินผล และยังพบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในทักษะกระบวนการและมีวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และจากการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในอดีต ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนค่อนข้างดี แต่ยังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเรียนในด้านต่างๆเช่น วิธีการวัดผลการเรียน การใช้เครื่องมือในการวัด การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตัดสินผลการเรียน และการรายงานผลการเรียน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อครูผู้สอนทั้งสิ้น และเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงมาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แทนหลักสูตรเดิม จึงถือเป็นเรื่องใหม่ในวงการศึกษา เพราะการที่ครูผู้สอนจะสามารถทำการวัดและประเมินผลการเรียนได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีของครูผู้สอน ที่มีต่อการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ความแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และต้องมีการพัฒนาบุคลากร โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในให้ครูมีความรู้ สามารถนำไปปฏิบัติในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผลให้ตรงตามความต้องการของครู